

Increase in Syntactic Productivity of $t^{\bar{a}m}$ Periphrastic Causative Construction

การเพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาแบบวิเคราะห์ที่มีกริยากริยา $t^{\bar{a}m}$

Piroon Piyamahapong

พิรุณธ์ ปิยมทพวงษ์

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Corresponding author

e-mail: ppiroon9@tu.ac.th

Received 09-05-2022

Revised 15-07-2022

Accepted 01-09-2022

Abstract

Objectives: This research article aims to compare the periphrastic causative construction with a causative marker $t^{\bar{a}m}$ in texts written between 1897 AD and 1977 AD with this construction in present day Thai. The study also aims to analyze an increase in syntactic productivity of $t^{\bar{a}m}$ periphrastic causative construction from the texts of both eras.

Methods: The researcher collected historical data from Vajirayana Digital Library and current Thai data from the Thai National Corpus under the Patronage of Her Royal Highness Princess Mahachakri Sirindhorn (TNC). Data were gathered from informative and imaginative texts. All examples followed the specific structural pattern: noun phrase (1) + causative verb $t^{\bar{a}m}$ + noun phrase (2) + verb phrase.

Results: The analysis reveals two similarities between $t^{\bar{a}m}$ periphrastic causative constructions in the two periods: (1) the concreteness of the causer and causee, and (2) lexical aspects of caused events. The difference lies in the types of syntactic constructs that occur in the causer or noun phrase (1) slot. This difference reflects an increase in syntactic productivity as the types of syntactic constructs preceding the causative marker $t^{\bar{a}m}$ extended from noun phrases to verb phrases and clauses, respectively. This extension occurs through modulating the semantic properties of noun phrases, prototypical members of the CAUSER category. The CAUSER category, in this research, is organized in a prototypical structure, where a noun phrase is a prototypical member, a clause is a peripheral one, and a verb phrase falls in between since it possesses the semantic properties of both noun phrases and clauses.

Application of this study: This study contributes to enhancing the theoretical foundation for investigating Thai syntactic change from a diachronic construction grammar perspective, focusing on both the modifications in syntactic patterns and constructional meanings at the sentence level. Moreover, the findings have practical applications for teaching the Thai grammatical system to foreigners and for translation endeavors.

Keywords: syntactic productivity, periphrastic causative construction, constructional change, causative verb $t^{\bar{a}m}$

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบหน่วยสร้างกริยาแบบวิเคราะห์ที่มีกริยากริยา $t^{\bar{a}m}$ จากตัวบทที่ประพันธ์ในพุทธศักราช 2440 – 2520 แทนข้อมูลภาษาสมัยก่อนปัจจุบันและหน่วยสร้างดังกล่าวจากข้อมูลภาษาสมัยปัจจุบัน พร้อมทั้งวิเคราะห์การเพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์จากความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างกริยา $t^{\bar{a}m}$ ที่พบในตัวบททั้ง 2 สมัย

วิธีการศึกษา: ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลสมัยก่อนปัจจุบันจากห้องสมุดดิจิทัลวัชรญาณและข้อมูลสมัยปัจจุบันจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตัวบทครอบคลุมเนื้อหา 2 ประเภท ได้แก่ ตัวบทเชิงให้ข้อมูลและตัวบทเชิงจินตนาการ ข้อมูลที่วิเคราะห์มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้ นามวลี (1) + กริยากริยา $t^{\bar{a}m}$ + นามวลี (2) + กริยาวลี

ผลการศึกษา: หน่วยสร้างกริยา $t^{\bar{a}m}$ จากตัวบททั้ง 2 สมัยเหมือนกันใน 2 ประเด็น ได้แก่ (1) คุณสมบัติความเป็นรูปธรรมของหน่วยร่วมก่อเหตุและหน่วยร่วมรับเหตุ และ (2) ลักษณะของเหตุการณ์ผลที่จำแนกตามการณลักษณะประจำคำ ความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างกริยา $t^{\bar{a}m}$ ทั้ง 2 สมัย คือ รูปหน่วยสร้างที่ปรากฏในตำแหน่งหน่วยร่วมก่อเหตุหรือตำแหน่งนามวลี (1) ความแตกต่างดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้างด้านการเพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์จึงจะเห็นได้จากรูปหน่วยสร้างที่ปรากฏหน้ากริยากริยา $t^{\bar{a}m}$ ได้ขยายจากนามวลี

ไปยังกริยาวลีและอนุพากย์ตามลำดับผ่านการปรับคุณสมบัติทางความหมายของนามวลีซึ่งเป็นสมาชิกต้นแบบของประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุ อาจกล่าวได้ว่า สมาชิกในประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุมีสถานะไม่เท่าเทียมกันโดยที่นามวลีเป็นสมาชิกต้นแบบ อนุพากย์เป็นสมาชิกชายขอบ ส่วนกริยาวลีเป็นสมาชิกที่อยู่ระหว่างนามวลีกับอนุพากย์เนื่องจากวลีประเภทดังกล่าวแสดงคุณสมบัติทางความหมายของทั้งนามวลีและอนุพากย์

การประยุกต์ใช้: ผลการศึกษาครั้งนี้อาจเป็นแนวทางการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์ด้วยกรอบความคิดไวยากรณ์หน่วยสร้างข้ามสมัยที่พิจารณาการเปลี่ยนแปลงทั้งคุณสมบัติทางโครงสร้างและคุณสมบัติทางความหมายของหน่วยสร้างระดับประโยค นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์นี้อาจนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติและการแปลภาษา

คำสำคัญ: ผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ หน่วยสร้างกริติดแบบวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้าง กริยาวลี การกริติด ทำ

บทนำ

ไวยากรณ์หน่วยสร้าง (Construction Grammar) เป็นแนวทางการศึกษา (approach) ภาษาแนวทางหนึ่งที่มีหลักการพื้นฐานที่ว่า หน่วยพื้นฐานในระบบภาษา คือ หน่วยสร้าง (construction) ซึ่งเกิดขึ้นจากการจับคู่ (pairing) หรือความสอดคล้อง (correspondence) ระหว่างรูปกับความหมาย หน่วยสร้างมีขนาดที่หลากหลายตั้งแต่ระดับหน่วยคำ (morpheme) จนถึงระดับประโยค คำว่า “หน่วยสร้าง” ที่กล่าวถึงในงานวิจัยฉบับนี้เป็นหน่วยสร้างระดับประโยคซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ (syntactic pattern) (องค์ประกอบ “รูป” ตามนิยามข้างต้น) และความหมายประจำหน่วยสร้าง (constructional meaning) หน่วยสร้างเป็นหน่วยนามธรรม (abstract unit) ส่วนรูปแทน (representation) หรือหน่วยรูปธรรม (concrete unit) ของหน่วยสร้างเรียกว่า รูปหน่วยสร้าง (construct) (Croft, 2007 : 463, 472; Gisborne & Patten, 2011; Goldberg, 2013 : 2; Goldberg, 2007 : 590; Bergs & Diewald, 2008; Traugott, 2015 : 53)

ในระยะเริ่มแรก ไวยากรณ์หน่วยสร้างใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นเฉพาะสมัย (Traugott, 2014 : 3) หลังจากนั้น นักภาษาศาสตร์จำนวนหนึ่ง (เช่น Barðdal, 2008; Bergs & Diewald, 2008; Hilpert, 2019; Traugott & Trousdale, 2013; Zehentner, 2019) อธิบายการเปลี่ยนแปลงของภาษาด้วยไวยากรณ์หน่วยสร้าง อาจกล่าวได้ว่า นอกจากไวยากรณ์หน่วยสร้างจะใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งแล้ว แนวทางการศึกษาดังกล่าวยังใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางภาษาได้เช่นกัน พัฒนาการของกรอบความคิดจากเดิมที่ใช้อธิบายข้อมูลภาษาเฉพาะสมัยเป็นใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางภาษาจากข้อมูลข้ามสมัยนำไปสู่แนวทางการศึกษาแนวใหม่ที่เรียกว่า ไวยากรณ์หน่วยสร้างข้ามสมัย (Diachronic Construction Grammar)

ไวยากรณ์หน่วยสร้างข้ามสมัยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้าง (constructional change) (Barðdal & Gildea, 2015; Perek, 2020; Hilpert, 2021) ประเด็นที่ได้รับความสนใจตามแนวทางการศึกษาไวยากรณ์หน่วยสร้างข้ามสมัยมีหลากหลายประเด็น อาทิ (1) พัฒนาการของหน่วยสร้างในแง่ที่ว่า หน่วยสร้างหนึ่ง ๆ “พัฒนา” หรือ “กลายเป็น” มาจากหน่วยสร้างประเภทใด (2) การเปลี่ยนแปลงเครือข่ายของหน่วยสร้าง (constructional network) (3) การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติขององค์ประกอบภายในหน่วยสร้าง ไม่ว่าจะเป็น รูป ความหมาย หรือทั้งรูปและความหมาย (4) การเพิ่มระดับความเป็นผังภูมิ (schematicity) (5) การลดการประกอบทางความหมาย (compositionality) และการแยกวิเคราะห์ได้ (analyzability) และ (6) การเพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ (syntactic productivity) ซึ่งเป็นแง่มุมที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้¹

¹ Traugott & Trousdale (2013) แยกความแตกต่างระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้างกับการกลายเป็นหน่วยสร้าง (constructionalization) ไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางรูปและความหมายเป็นการเปลี่ยนแปลง “ก่อน” การกลายเป็นหน่วยสร้าง (pre-constructionalization constructional change) การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติขององค์ประกอบทั้ง 2 นำไปสู่การกลายเป็นหน่วยสร้างอีกประเภทหนึ่งที่มีรูปและความหมายประจำหน่วยสร้างแบบใหม่ กระบวนการดังกล่าวเรียกว่า การกลายเป็นหน่วยสร้าง ส่วนการเพิ่มระดับความเป็นผังภูมิ การเพิ่มผลิตภาวะ และการลดการประกอบทางความหมายเป็นการเปลี่ยนแปลง “หลัง” การกลายเป็นหน่วยสร้าง (post-constructionalization constructional change) อย่างไรก็ตาม Smirnova &

ผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์เป็นคุณสมบัติประการหนึ่งที่หน่วยสร้างใดหน่วยสร้างหนึ่งอนุญาตให้หน่วยทางวากยสัมพันธ์² (syntactic unit) ที่ไม่ปรากฏในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างดังกล่าวมาก่อนปรากฏในโครงสร้างนี้ได้ (Langacker, 1999 : 114; Barðdal, 2008 : 19-24) เช่น หน่วยสร้าง A มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ $X + Y + Z$ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หน่วยทางวากยสัมพันธ์ที่ปรากฏในตำแหน่ง X เป็นคำนามเท่านั้น ต่อมา หน่วยสร้าง A เพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ด้วยการอนุญาตให้หน่วยทางวากยสัมพันธ์ประเภทวลี (phrase) ปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวได้

การเพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ได้รับความสนใจและศึกษาในภาษาต่าง ๆ อาทิ ภาษาอังกฤษ (Perek, 2016; 2020; Perek & Hilpert, 2017) ภาษาไอซ์แลนด์ (Barðdal, 2008) ผู้วิจัยไม่พบงานที่ศึกษาผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ในภาษาไทย แต่พบงานที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้างในแง่มุมมองอื่นซึ่งก็คือการเปลี่ยนแปลงทางความหมายระดับหน่วยสร้างของโครงสร้างภาพร่างจุดหมายในภาษาไทย (Tawichai & Pothipath 2020 : 191-219) จากการปริทัศน์วรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้างในภาษาไทยยังไม่แพร่หลายมากนัก ผู้วิจัยจึงเล็งโอกาสการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้างด้านการเพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ทางด้านการศึกษาการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางภาษาด้วยไวยากรณ์หน่วยสร้างข้ามสมัย เนื่องจากแนวทางการศึกษาดังกล่าวเป็นแนวทางการศึกษา “แนวใหม่” ในสาขาภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (Trousdale, 2018 : 307; Smirnova & Sommerer, 2020 : 2) หน่วยสร้างที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ คือ หน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะห์ (periphrastic causative construction) ที่มีกริยาการิต *ทำ* ในภาษาไทย (หลังจากนี้ ผู้วิจัยขอเรียกหน่วยสร้างดังกล่าวว่า หน่วยสร้างการิต *ทำ*)

หน่วยสร้างการิต *ทำ* มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ คือ [นามวลี₁ + กริยาการิต *ทำ* + นามวลี₂ + กริยาวลี]³ วิภาส โปธิแพทย์ (Pothipath, 1999) วิเคราะห์ความหมายประจำหน่วยสร้างการิต *ทำ* จากข้อมูลเฉพาะสมัยไว้ว่า นามวลีซึ่งมีบทบาททางไวยากรณ์ (grammatical role) เป็นประธานและมีบทบาทของหน่วยร่วมเหตุการณ์ ((event) participant role) เป็นหน่วยร่วมก่อเหตุการณ์ เหตุ (causer) (ในงานวิจัยฉบับนี้เรียกว่า หน่วยร่วมก่อเหตุ) เป็นสาเหตุด้วยการกระทำเหตุการณ์หรือส่งแรงบางอย่างที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่ออีกนามวลีหนึ่งซึ่งมีบทบาทเป็นหน่วยร่วมรับเหตุ (causee) การกระทำของประธานหรือหน่วยร่วมก่อเหตุ ระบุไม่ได้ว่ามีความจงใจ (volitionality) หรือไม่ เนื่องจากผลที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพราะความบังเอิญ เช่น *สุรียทำเด็กตกน้ำ* อย่างไรก็ตามจากการสืบค้นหน่วยสร้างการิต *ทำ* เบื้องต้นจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผู้วิจัยพบว่า คุณสมบัติทางความหมายของหน่วยร่วมก่อเหตุได้ขยายจากหน่วยร่วมที่มีชีวิต (พิจารณาจากนามวลี *สุรีย* ในตัวอย่างข้างต้น) เป็นหน่วยร่วมที่มีหรือไม่มีชีวิต (เช่น [_{NP} เสียงของเอ็ดมัน] *ทำฉันสะดุ้งหันไปทางซ้าย*) นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบหน่วยสร้างการิต *ทำ* จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ซึ่งแทนข้อมูลภาษาสมัยปัจจุบันกับหน่วยสร้างการิต *ทำ* จากข้อมูลที่ประพันธ์ในช่วงเวลาก่อนปัจจุบัน ผู้วิจัยพบประเด็นความเหมือนและความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างการิตทั้ง 2 สมัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์ว่า คุณสมบัติที่เปลี่ยนแปลงไปของหน่วยสร้างการิต *ทำ* เกี่ยวข้องการเพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์หรือไม่ อย่างไร

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยขั้นนี้ขึ้นเพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ด้านการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้างด้วยแนวทางไวยากรณ์ข้ามสมัยและเพื่อสนับสนุนแนวคิดพื้นฐานของการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่ว่า การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางภาษาต้องพิจารณาทั้งรูปและความหมายประกอบกัน ไม่ใช่พิจารณาเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น การศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางภาษาในภาษาไทยตามกรอบความคิดไวยากรณ์หน่วยสร้างข้ามสมัยและอาจเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยทางแบบลักษณ์ภาษา (linguistic typology) ในอนาคต

Sommerer (2020) และ Hilpert (2021) แสดงทรรศนะในทิศทางที่สอดคล้องกันว่า ความแตกต่างระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้างกับการกลายเป็นหน่วยสร้างยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยเห็นด้วยกับ Hilpert (2021) ที่พิจารณาให้การกลายเป็นหน่วยสร้างเป็นประเภทย่อยของการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้าง

² หน่วยทางวากยสัมพันธ์มีขอบเขตตั้งแต่คำ วลี อนุภาค และประโยค

³ กริยาการิต *ทำ* เป็นตัวบ่งชี้ทางไวยากรณ์ (grammatical marker) ประเภทหนึ่งที่บ่งชี้เหตุการณ์เหตุใด ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดอีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งก็คือเหตุการณ์ผล กริยาการิต *ทำ* แตกต่างจากกริยา *ทำ* ในด้านความเฉพาะเจาะจงของเหตุการณ์ กล่าวคือ กริยาการิต *ทำ* ไม่ได้แสดงเหตุการณ์ที่เฉพาะเจาะจง ส่วนกริยา *ทำ* แสดงเหตุการณ์การสร้างสรรคสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีความหมายประจำรูปของคำดังกล่าว (Ježek, 2016 : 205)

วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของหน่วยสร้างการีต *ทำ* จากตัวบทที่ประพันธ์ในช่วงปีพ.ศ. 2440 – 2520 และตัวบทจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ และ (2) วิเคราะห์การเพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างการีต *ทำ* จากประเด็นความต่างระหว่างหน่วยสร้างการีต *ทำ* ที่พบในตัวบททั้ง 2 ช่วง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ไวยากรณ์หน่วยสร้างและไวยากรณ์หน่วยสร้างข้ามสมัย

จากที่กล่าวในตอนต้นว่า ไวยากรณ์หน่วยสร้างมีหลักการพื้นฐานที่ว่า ระบบ (ไวยากรณ์ของ) ภาษาประกอบด้วยหน่วยสร้าง หน่วยสร้างในคลังหน่วยสร้าง (constructicon) ไม่ได้เป็นหน่วยอิสระหรือปรากฏตามลำพัง หากแต่เชื่อมโยงกับหน่วยสร้างประเภทอื่น ๆ ในลักษณะเครือข่าย (network) ที่เรียกว่า เครือข่ายหน่วยสร้าง (Croft, 2007 : 463; Goldberg, 2007 : 596; Hoffman & Trousdale, 2013; Bergs & Diewald, 2008; Traugott, 2014 : 5; 2015 : 54; Goldberg, 2003 : 219; Langacker, 2008) ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างอาจเป็นความเชื่อมโยงในแนวตั้ง (vertical link) หรือความเชื่อมโยงในแนวนอน (horizontal link) ความเชื่อมระหว่างหน่วยสร้างในแนวตั้งพิจารณาจากความแตกต่างด้านความเป็นผังภูมิ (schematicity) ของหน่วยสร้าง กล่าวคือ หน่วยสร้างมหภาค (macro-construction) ซึ่งแสดงระดับความเป็นผังภูมิสูงสุดมีลักษณะเป็นโครงร่าง (schematic) ในขณะที่หน่วยสร้างจุลภาค (micro-construction) ซึ่งแสดงระดับความเป็นผังภูมिन้อยที่สุดมีรายละเอียดที่ชัดเจนมากกว่า เช่น หน่วยสร้างมหภาค A มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ X + Y + Z ส่วนหน่วยสร้างจุลภาค A มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ X + *ทำ* + Z ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างในแนวตั้งแทนด้วยลูกศรหัวเดียวเส้นทึบตามภาพด้านล่าง ส่วนความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างในแนวนอนพิจารณาจากความคล้ายคลึงกันของความหมายประจำหน่วยสร้าง กล่าวคือ หน่วยสร้างแต่ละหน่วยอาจมีความหมายประจำหน่วยสร้างที่ “ใกล้เคียง” กัน แต่มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างในแนวนอนแทนด้วยลูกศรสองหัวเส้นประใน Figure 1

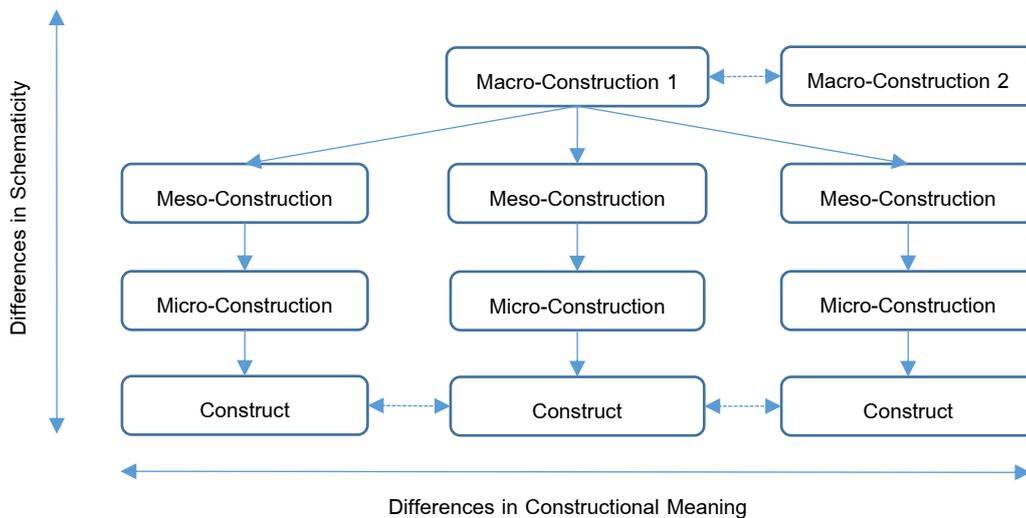

Figure 1 Relationship between Different Levels of Construction

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างทั้งในแนวตั้งและแนวนอนจากหน่วยสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่ (caused-motion construction) ในภาษาไทย (Piyamahapong, 2021 : 25 - 53) รูปประโยคหรือรูปหน่วยสร้าง *พี่ใส่ตำรายาในหีบไซ้อื่นขว้างก้อนหินใส่หัวเขา* และ *ตรูเฝ้าวังห่อของลงบนโต๊ะ* มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และความหมายประจำหน่วยสร้างที่แตกต่างกันดังแสดงในตารางต่อไปนี้

Table 1 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และความหมายประจำหน่วยสร้างของรูปหน่วยสร้าง *พี่ใส่ตำรายาในหีบ* *โซอินขว้างก้อนหินใส่หัวเขา* และ *ดรุณีวางห่อของลงบนโต๊ะ* Syntactic Patterns and Constructional Meanings of Three Different Grammatical Constructs

Construct	Syntactic Pattern	Constructional Meaning
<p><i>พี่ใส่ตำรายาในหีบ</i> An older brother/sister placed a medicine recipe inside a chest.</p>	[NP _{SUBJ} V NP _{OBJ} PP _{OBL}]	[X CAUSES Y TO BE AT Z]
<p><i>โซอินขว้างก้อนหินใส่หัวเขา</i> So-uen threw a rock that hit him on the head.</p>	[NP _{SUBJ} V ₁ NP _{OBJ1} V ₂ NP _{OBJ2}]	[X CAUSES Y TO MOVE AND Y MOVES TO Z]
<p><i>ดรุณีวางห่อของลงบนโต๊ะ</i> Daruni placed a package on the table.</p>	[NP _{SUBJ} V ₁ NP _{OBJ1} V ₂ PP _{OBL}]	[X CAUSES Y TO MOVE AND Y MOVES TO A PARTICULAR Z]

แม้รูปหน่วยสร้างทั้ง 3 จะมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และความหมายประจำหน่วยสร้างที่แตกต่างกัน แต่รูปหน่วยสร้างเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกันบางประการดังจะเห็นได้จากรูปหน่วยสร้างทั้ง 3 สื่อถึงภาพเหตุการณ์เดียวกันซึ่งก็คือเหตุการณ์ที่หน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่งแสดงเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้หน่วยร่วมเหตุการณ์อีกหน่วยหนึ่งเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งเป้าหมาย (goal) หรือเคลื่อนที่ออกจากตำแหน่งต้นแหล่ง (source) สิ่งที่ทำให้รูปหน่วยสร้างทั้ง 3 รูปมีโครงสร้างและความหมายประจำหน่วยสร้างที่ต่างกันดังแสดงใน Table 1 คือ ความหมายของแต่ละรูปหน่วยสร้างแสดงจุดจับเน้นที่ต่างกันดังต่อไปนี้ รูปหน่วยสร้าง *พี่ใส่ตำรายาในหีบ* แสดงเหตุการณ์ที่หน่วยร่วม *พี่* กระทำเหตุการณ์ *ใส่* ซึ่งมีผลให้หน่วยร่วม *ตำรายา* เคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งเป้าหมาย *หีบ* รูปหน่วยสร้าง *โซอินขว้างก้อนหินใส่หัวเขา* แสดงภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง 2 เหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์ที่ *โซอินขว้างก้อนหิน* และเหตุการณ์ที่ *ก้อนหินเคลื่อนที่สู่ตำแหน่งเป้าหมาย หัวเขา* ส่วนรูปหน่วยสร้าง *ดรุณีวางห่อของลงบนโต๊ะ* แสดงเหตุการณ์ต่อเนื่อง 2 เหตุการณ์พร้อมทั้งเน้นที่เป้าหมายของการเคลื่อนที่ดังจะเห็นได้จากการใช้คำบุพบท *บน* หน้านามวลี *โต๊ะ* ซึ่งมีบทบาทเป็นเป้าหมายของเหตุการณ์ ความหมายที่ต่างกันตามจุดจับเน้นภายใต้เหตุการณ์เดียวกันแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างในแนวนอน

ส่วนความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างในแนวตั้ง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเฉพาะรูปหน่วยสร้าง *พี่ใส่ตำรายาในหีบ* รูปหน่วยสร้างดังกล่าวแสดงระดับความเป็นผังภูมิที่น้อยกว่าโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ [NP_{SUBJ} V NP_{OBJ} PP_{OBL}] ซึ่งมีลักษณะเป็นช่องว่างที่อนุญาตให้หน่วยทางวากยสัมพันธ์ใด ๆ ที่ผ่านหลักการความสอดคล้องทางความหมาย (semantic coherence principle) ปรากฏในช่องว่างแต่ละช่องได้

ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างทั้งในแนวตั้งและแนวนอนจากตัวอย่างหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ในภาษาไทยแสดงโดยสรุปได้ในตารางต่อไปนี้

Table 2 ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างระดับต่าง ๆ ของหน่วยสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่ในภาษาไทย (ปรับจาก Piyamahapong, 2021 : 49)
Relationship between Different Levels of Caused-Motion Constructions in Thai (Adapted from Piyamahapong, 2021 : 49)

Differences in Schematicity	Abstract Unit	Macro-Construction	Syntactic Pattern	[SUBJECT V OBJECT OBLIQUE]		
			Constructional Meaning	[X CAUSES TO BE AT Z]		
		Meso-Construction	Syntactic Pattern	[SUBJECT V OBJECT OBLIQUE]		
			Constructional Meaning	[X CAUSES Y TO BE AT Z]	[X CAUSES Y TO MOVE AND Y MOVES TO Z]	[X CAUSES Y TO MOVE AND Y MOVES TO A PARTICULAR Z]
		Micro-Construction	Syntactic Pattern	[SUBJECT V OBJECT OBLIQUE]	[SUBJECT V ₁ OBJECT ₁ V ₂ OBJECT ₂]	[SUBJECT V ₁ OBJECT V ₂ OBLIQUE]
			Constructional Meaning	[X CAUSES Y TO BE AT Z]	[X CAUSES Y TO MOVE AND Y MOVES TO Z]	[X CAUSES Y TO MOVE AND Y MOVES TO A PARTICULAR Z]
Concrete Unit	Construct		พี่ใส่ตำรายาในหีบ	โซ่ยื่นขวางก้นหินใส่หัวเขา	ตุรุษนี้วางห่อของลงบนโต๊ะ	
			Differences in Constructional Meaning			

นอกจากไวยากรณ์หน่วยสร้างจะใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาในมุมมองเฉพาะสมัยแล้ว แนวทางการศึกษาดังกล่าวยังใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางภาษาจากการเปรียบเทียบข้อมูลต่างสมัยได้เช่นกัน แนวทางการศึกษาแนวทางหลัง เรียกว่า **ไวยากรณ์หน่วยสร้างข้ามสมัย**

ไวยากรณ์หน่วยสร้างข้ามสมัยมีสมมติฐานเบื้องต้น (basic assumption) ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางภาษาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับหน่วยสร้าง (Hilpert, 2021) การเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้างมีหลายรูปแบบ เช่น การเกิดหน่วยสร้างประเภทใหม่ การเปลี่ยนแปลงเครือข่ายของหน่วยสร้าง การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติบางประการของหน่วยสร้าง ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ความหมายประจำหน่วยสร้าง ระดับความเป็นฟังก์ชันโครงสร้าง ผลิตภาวะ หรือการประกอบกันทางความหมาย การเปลี่ยนแปลงผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์เป็นการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยสร้างที่ผู้วิจัยเลือกนำมาวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งนี้

2. การเพิ่มผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์

การศึกษาในอดีต (Barðdal, 2008; Zeldes, 2012) นิยามความหมายของผลิตภาวะ (productivity) แตกต่างกัน นิยามของผลิตภาวะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ คือ ผลิตภาวะเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของหน่วยสร้างที่หน่วยสร้างหนึ่ง ๆ อนุญาตให้หน่วยทางวากยสัมพันธ์ใด ๆ ที่ไม่ปรากฏในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างดังกล่าวมาก่อนปรากฏในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งของโครงสร้างที่พิจารณาได้ เช่น หน่วยสร้าง A มีความหมายประจำหน่วยสร้างและโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วนซึ่งผู้วิจัยแทนด้วยช่องว่างที่ 1 และช่องว่างที่ 2 ในช่วงเวลา X หน่วยสร้างดังกล่าวอนุญาตให้หน่วยทางวากยสัมพันธ์ประเภท A และ B ปรากฏในตำแหน่งช่องว่างที่ 1 ของโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังแสดงที่ด้านซ้ายของ Figure 2 ผู้วิจัยสมมติให้หน่วยทางวากยสัมพันธ์ A คือ คำนาม และหน่วยทางวากยสัมพันธ์ B คือ คำสรรพนาม เมื่อระยะเวลาผ่านไปเป็นช่วงเวลา Y หน่วยสร้างดังกล่าวเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติด้านผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ดังจะเห็นได้จากหน่วยสร้าง A อนุญาตให้หน่วยทางวากยสัมพันธ์ประเภทอื่น ได้แก่ C D และ E ซึ่งผู้วิจัยสมมติให้หน่วยทางวากยสัมพันธ์ C D E เป็นคำกริยา คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์ ตามลำดับ ปรากฏในตำแหน่งช่องว่างที่ 1 ได้นอกเหนือจากหน่วยทางวากยสัมพันธ์ A และ B ดังแสดงที่ด้านขวาของ Figure 2 นิยามของผลิตภาวะดังกล่าวสอดคล้องกับมโนทัศน์ EXTENSIBILITY ที่ Barðdal (2008) ระบุไว้

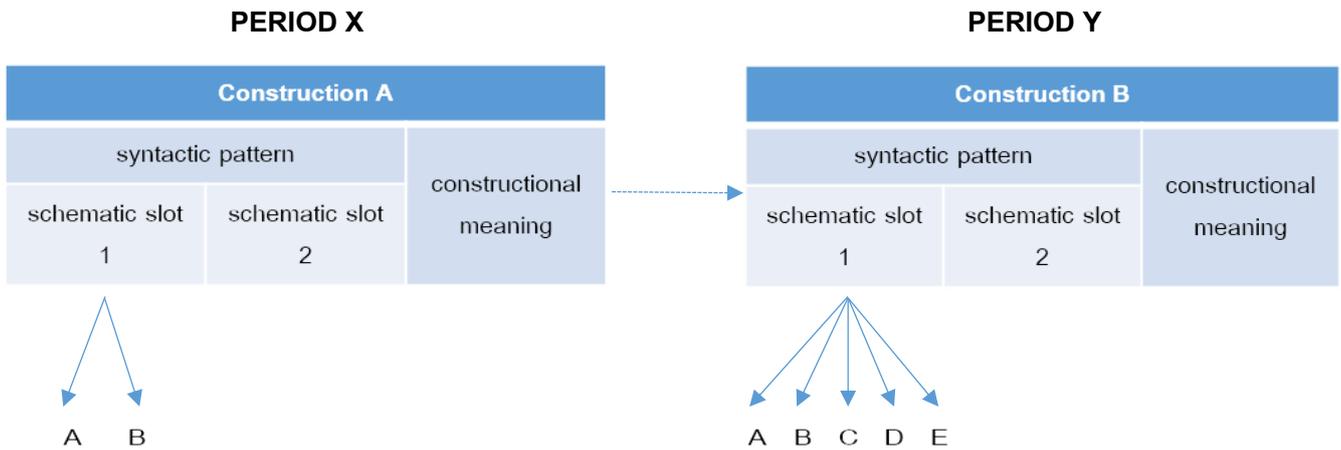

Figure 2 Change in Productivity of Construction (Adapted from Perek 2020)

วิธีการศึกษา

1. แหล่งข้อมูล

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของหน่วยสร้างการตีแบบวิเคราะห์ที่มีกริยากริต ทำจากข้อมูล 2 ช่วง ได้แก่ ข้อมูลภาษาสมัยก่อนปัจจุบันและข้อมูลภาษาสมัยปัจจุบัน แหล่งข้อมูลภาษาทั้ง 2 ช่วงมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาษาสมัยก่อนปัจจุบันจากตัวบทร้อยแก้วที่ประพันธ์ในช่วงพุทธศักราช 2440 - 2520 ตัวบทเหล่านี้ครอบคลุมทั้งตัวบทเชิงให้ข้อมูล (informative text) และตัวบทเชิงจินตนาการ (imaginative text) (Pittayaporn et al. 2015) สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากตัวบทที่ประพันธ์ในช่วงดังกล่าว คือ ผู้วิจัยพบหน่วยสร้างการตี ทำ ในตัวบทเหล่านี้มากกว่าตัวบทที่ประพันธ์ในช่วงเวลาก่อนหน้า

ส่วนข้อมูลภาษาสมัยปัจจุบัน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลดังกล่าวจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติในพระราชบัญญัติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (Thai National Corpus) ซึ่งมีจำนวนคำประมาณ 33 ล้านคำ ตัวบทจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ประพันธ์ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2550 และจำแนกเป็น 5 หมวด (genre) ได้แก่ บันเทิงคดี หนังสือพิมพ์ บทความเชิงวิชาการ บทความที่ไม่ใช่เชิงวิชาการ และเบ็ดเตล็ด

2. วิธีการศึกษา

(1) ปรินต์นอร์รณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์กริตเพื่อระบุลักษณะสำคัญของเหตุการณ์ดังกล่าวและใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูล

(2) เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้ง 2 แหล่งตามที่ระบุข้างต้น เนื่องด้วยข้อมูลภาษาก่อนปัจจุบันมีปริมาณจำกัด ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลแบบสุ่มตามโอกาส (opportunistic data collection) ส่วนข้อมูลภาษาปัจจุบัน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลประเภทดังกล่าวด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจาก 1,000 ปรินท์แรกของแต่ละหมวด

(3) คัดเลือกข้อมูลที่จะนำมาพิจารณาด้วยเกณฑ์ดังต่อไปนี้

Table 3 Structural and Semantic Criteria for Data Selection

	Structural Criteria	Semantic Criteria
Inclusion Criteria	Data taken into consideration have the following syntactic pattern: NP ₁ + a causative verb <i>t^hām</i> + NP ₂ + VP	A syntactic pattern NP ₁ + a causative verb <i>t^hām</i> + NP ₂ + VP conveys a causative situation: one event participant instigates a certain event causing another event (termed a caused one) to take place.
	NP ₂ + VP forming as a constituent is a clausal complement of a causative verb <i>t^hām</i> .	
Exclusion Criteria	Preverbal auxiliaries can be placed before a causative verb <i>t^hām</i> .	A causative light verb <i>t^hām</i> denotes an unspecified cause.
	NP ₂ and its predicate are not a clausal complement of a causative light verb <i>t^hām</i> .	A lexical item <i>t^hām</i> in purposive or transitive resultative constructions conveys its lexical meaning as creating something or bringing something into existence. ⁴

(4) เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างการีต *ทำ* จากข้อมูลภาษาสมัยก่อนปัจจุบันและข้อมูลภาษาสมัยปัจจุบัน

(5) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงผลภาวะทางวากยสัมพันธ์จากความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างการีต *ทำ* ทั้ง 2 สมัยที่ระบุได้ใน (4)

(6) สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการการศึกษา

ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างการีตแบบวิเคราะห์ที่มีกริยาการีต *ทำ* ทั้ง 2 สมัย

1. ความเหมือนระหว่างหน่วยสร้างการีต *ทำ* ทั้ง 2 สมัย

หน่วยสร้างการีตแบบวิเคราะห์ที่มีกริยาการีต *ทำ* จากข้อมูลทั้ง 2 สมัยมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์เดียวกันซึ่งก็คือ [นามวลี₁ + กริยาการีต *ทำ* + นามวลี₂ + กริยาวลี] โครงสร้างดังกล่าวประกอบด้วย 2 อนุพากย์ ได้แก่ อนุพากย์หลัก (main clause) ซึ่งประกอบด้วยนามวลีและกริยาการีต *ทำ* ทำหน้าที่แสดงเหตุการณ์เหตุ และอนุพากย์รอง (subordinate clause) ประเภทอนุพากย์เติมเต็ม (complement clause) ซึ่งประกอบด้วยนามวลี₂ + กริยาวลี ทำหน้าที่แสดงเหตุการณ์ผลซึ่งเกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์เหตุและทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์เหตุกับเหตุการณ์ผลที่แสดงผ่านโครงสร้างเดียวกัน Cristofaro (2003 : 95) กล่าวว่า อนุพากย์เติมเต็มทำหน้าที่เป็นอาร์กิวเมนต์ (argument) ของภาคแสดงหลัก (main predicate) จากข้อมูลที่พบ อนุพากย์เติมเต็มที่แสดงเหตุการณ์ผลทำหน้าที่เป็นอาร์กิวเมนต์หรือส่วนพึ่งพาแบบบังคับปรากฏของกริยาการีต *ทำ* หากไม่มีอาร์กิวเมนต์ลักษณะอนุพากย์ดังกล่าว รูปประโยคจะผิดไวยากรณ์หรือไม่เป็นที่ยอมรับในภาษา

⁴ ถึงแม้หน่วยสร้างการีต *ทำ* หน่วยสร้างกรรมก่อนผลที่มีกริยา *ทำ* และหน่วยสร้างแสดงวัตถุประสงค์ที่มีกริยา *ทำ* มีองค์ประกอบที่ปรากฏในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์เดียวกันซึ่งก็คือ นามวลี₁ + กริยา *ทำ* + นามวลี₂ + กริยาวลี แต่หน่วยสร้างทั้ง 3 มีความหมายประจำหน่วยสร้างที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หน่วยสร้างการีต *ทำ* มีความหมายประจำหน่วยสร้างที่ว่า หน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่งกระทำเหตุการณ์บางอย่างที่ส่งผลให้เกิดอีกเหตุการณ์ หน่วยสร้างกรรมก่อนผลที่มีกริยา *ทำ* แสดงความหมายประจำหน่วยสร้างที่ว่า หน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่งสร้างสรรคสิ่งใดสิ่งหนึ่งและสิ่งนั้นเปลี่ยนแปลงสภาพซึ่งถือว่าเป็นผลจากเหตุการณ์การสร้างสรรคสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น *เขาทำเค้กเสร็จ* ส่วนหน่วยสร้างแสดงวัตถุประสงค์ที่มีกริยา *ทำ* มีความหมายประจำหน่วยสร้างที่คล้ายคลึงกับหน่วยสร้างกรรมก่อนผลที่มีกริยา *ทำ* ในแง่ที่ว่า หน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่งสร้างสรรคสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่จุดต่าง คือ เหตุการณ์การสร้างสรรคสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากวัตถุประสงค์ (purpose) บางประการ เช่น *เขาทำเค้กขาย* คำกริยา *ขาย* ซึ่งเป็นคำกริยาที่สนองไม่ได้แสดงผลสำเร็จหรือการเปลี่ยนแปลงสภาพของหน่วยร่วมรับผลกระทบ *เค้ก* แต่แสดงวัตถุประสงค์ของเหตุการณ์ *ทำเค้ก* ผู้วิจัยนำความแตกต่างระหว่างความหมายประจำหน่วยสร้างดังกล่าวมาคัดกรองข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการศึกษาคั้งนี้

หากพิจารณาจากความหมายประจำหน่วยสร้าง หน่วยสร้างการีต *ทำ* ที่พบจากข้อมูลทั้ง 2 ช่วงแสดงสถานการณ์การีต (causative situation) ซึ่งประกอบด้วย 2 เหตุการณ์ย่อย (micro-situation) ได้แก่ เหตุการณ์เหตุ (causing event) และเหตุการณ์ผล (caused event) เหตุการณ์เหตุเป็นเหตุการณ์ที่หน่วยร่วมก่อเหตุกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือมีผลให้อีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังเรียกว่า เหตุการณ์ผล เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่หน่วยร่วมรับเหตุเปลี่ยนแปลงสภาพ อาทิ *เขาทำแก้วแตก* หน่วยร่วม *แก้ว* มีบทบาทเป็นหน่วยร่วมรับเหตุจากการกระทำของหน่วยร่วมก่อเหตุ *เขา* การศึกษาในอดีตใช้ตัวแบบพลวัตของแรง (force dynamic model) อธิบายสถานการณ์การีต ตัวแบบดังกล่าวพัฒนามาจากตัวแบบห่วงโซ่การกระทำ (action chain) ที่จำลองการถ่ายโอนพลังงานซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมจากหน่วยร่วมที่ริเริ่มเหตุการณ์ (instigator) และเป็นต้นแหล่งของพลังงานไปยังหน่วยร่วมรับผลกระทบ (patient) และเป็นจุดสุดท้าย (endpoint) ของการถ่ายโอนพลังงาน ดังจะสังเกตได้จากหน่วยร่วมดังกล่าวไม่ถ่ายโอนพลังงานไปยังหน่วยร่วมเหตุการณ์อื่น (Langacker 1991 : 283; Ungerer & Schmid 2006 : 178-181) ตัวแบบห่วงโซ่การกระทำแทนด้วย Figure 3 โดยที่หน่วยร่วมเหตุการณ์ 1 แทนหน่วยร่วมที่ริเริ่มเหตุการณ์ ส่วนหน่วยร่วมเหตุการณ์ 3 แทนหน่วยร่วมรับผลกระทบ

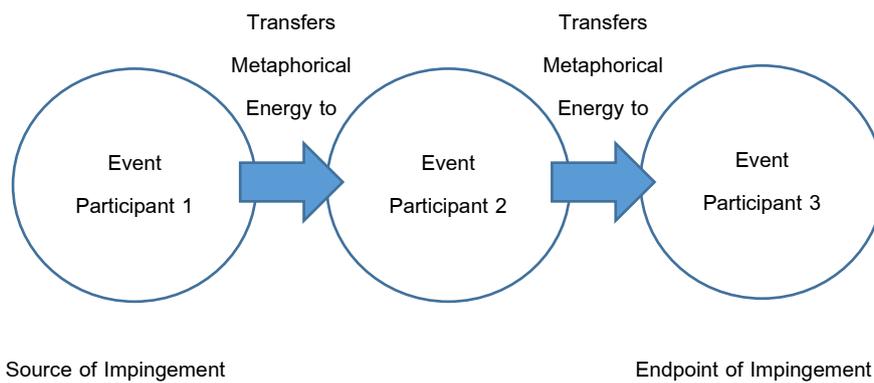

Figure 3 Action Chain Model

หากนำตัวแบบห่วงโซ่การกระทำข้างต้นมาอธิบายสถานการณ์การีตจะได้ว่า หน่วยร่วมก่อเหตุริเริ่มเหตุการณ์บางอย่าง ซึ่งส่งผลให้เกิดอีกเหตุการณ์หนึ่ง เหตุการณ์ที่หน่วยร่วมก่อเหตุริเริ่มและส่งผลให้เกิดอีกเหตุการณ์หนึ่งเทียบได้กับการถ่ายโอนแรงกำลัง (impingement) จากหน่วยร่วมก่อเหตุสู่หน่วยร่วมรับเหตุ (Talmy, 1976; 2018) จากตัวอย่าง *เขาทำแก้วแตก* หน่วยร่วม *แก้ว* รับแรงกำลังจากหน่วยร่วม *เขา* ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงสภาพจากเหตุการณ์บางอย่างที่หน่วยร่วม *เขา* กระทำ ตัวแบบพลวัตของแรงที่ใช้อธิบายสถานการณ์การีตจากตัวอย่าง *เขาทำแก้วแตก* แสดงด้วย Figure 4 ต่อไปนี้

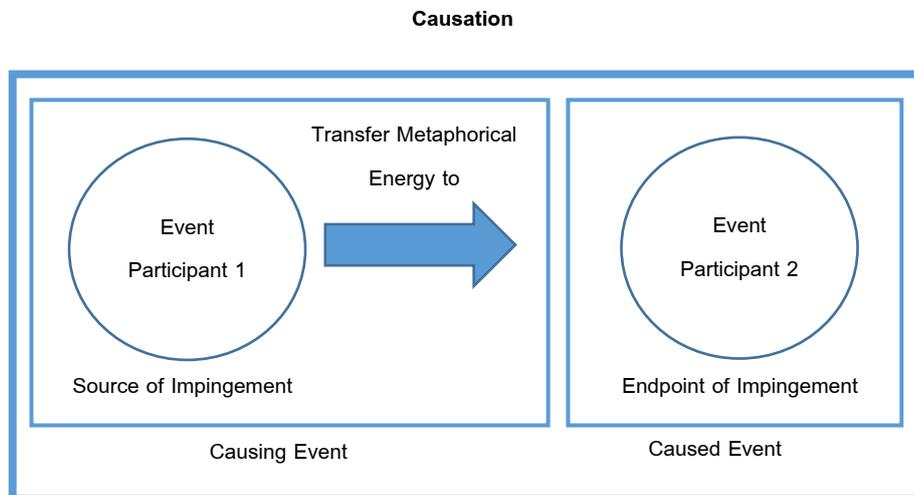

Figure 4 Force Dynamic Model Representing a Causative Situation *He broke the glass.* (lit. *He made the glass broken.*)

(Adapted from Gilquin 2010 : 66)

จาก Figure 4 จะเห็นว่า ทั้งเหตุการณ์เหตุและเหตุการณ์ผลผนวกกันเป็นเหตุการณ์ใหญ่ (macro-situation) หนึ่งเดียวที่เรียกว่าสถานการณ์การีตหรือเหตุการณ์การีต (Comrie, 1989 : 165; Dixon, 2012 : 241; Shibatani, 2002 : 1; Song, 2013 : 281-282; Song, 2001 : 257; Thepkanjana, 2000 : 259) สถานการณ์การีตแทนด้วยความหมายเชิงผังภูมิ (schematic meaning) ได้ว่า X CAUSES Y TO DO Z โดยที่ X แทนหน่วยร่วมก่อเหตุ Y แทนหน่วยร่วมรับเหตุ ส่วน Z แทนเหตุการณ์ผลที่เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์ที่ X กระทำ

นอกจากโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และความหมายประจำหน่วยสร้างแล้ว คุณสมบัติทางความหมายของหน่วยร่วมก่อเหตุและการณ์ลักษณะประจำคำของเหตุการณ์ผลที่พบในหน่วยสร้างการีต ทำ จากข้อมูลทั้ง 2 ช่วงก็มีความคล้ายคลึงกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 คุณสมบัติความเป็นรูปธรรมของหน่วยร่วมก่อเหตุ

นามวลีที่มีบทบาทเป็นหน่วยร่วมก่อเหตุมีคุณสมบัติทางความหมายด้านความเป็นรูปธรรม⁵ (concreteness) ตั้งแต่สิ่งที่มีความเป็นรูปธรรมมากไปยังสิ่งที่มีความเป็นรูปธรรมน้อยดังแสดงในแนวต่อเนื่อง⁶ (continuum) ด้านล่าง ด้านริมซ้ายของแนวต่อเนื่องแทนคุณสมบัติการมีความเป็นรูปธรรมมาก ส่วนด้านริมขวาของแนวต่อเนื่องแทนคุณสมบัติการมีความเป็นรูปธรรมน้อย

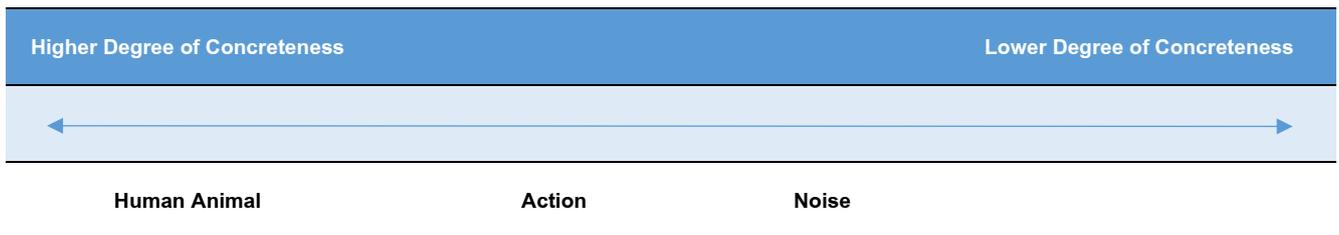

Figure 5 Continuum Representing Degree of Causer's Concreteness

Table 4 ตัวอย่างหน่วยร่วมก่อเหตุที่จำแนกตามคุณสมบัติความเป็นรูปธรรมจากหน่วยสร้างการีต ทำ ทั้ง 2 ช่วง Examples of Causer Differing in Degree of Concreteness in Analytic Causative Construction with a Causative Marker *tʰām* from 2 Data Sets

ประเภทของหน่วยร่วมก่อเหตุ Types of Causer	ตัวอย่าง Example	
	ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2440 – 2520 Data from Texts Composed between 1897 and 1977	ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ Data from Thai National Corpus
มนุษย์ Human	[_{NP} อนูจิตรเขา] ทำเงินหาย Anujit lost his money.	[_{NP} เขา] ทำเพ็องฟ้าท้อง He made Fueangfa pregnant.
สัตว์ Animal	[_{NP} นกกระจิบ] เคยทำดอกหัก A warbler made the flower stem broken.	[_{NP} ปลาตุ๊ก] จะทำน้ำยุบก่อนพ่นทรายเม็ดเล็ก ๆ A catfish will suck water in before spitting gravel or small rocks.

⁵ ความเป็นรูปธรรมเป็นคุณสมบัติที่ประมาณ (measure) ว่า สิ่งอ้างอิง (referent) สิ่งหนึ่งบนโลกแห่งความเป็นจริงเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์บางอย่างที่มนุษย์รับรู้ผ่านประสาทสัมผัสในระดับใด เช่น คำว่า *table* สื่อถึงมโนทัศน์ TABLE ซึ่งเป็นวัตถุชนิดหนึ่งบนโลกแห่งความเป็นจริง มนุษย์รับรู้มโนทัศน์ดังกล่าวผ่านการมองเห็นหรือการสัมผัส ความเป็นรูปธรรมมีคุณสมบัติในการแบ่งระดับได้ (gradable) กล่าวคือ สิ่ง ๆ หนึ่งแสดงความเป็นรูปธรรมมากหรือน้อย ไม่ใช่มีหรือไม่มีความเป็นรูปธรรม ความเป็นรูปธรรมมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกรรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสของมนุษย์ เช่น มนุษย์รับรู้มโนทัศน์ TABLE ผ่านการมองเห็นหรือการสัมผัส ในทางกลับกัน มนุษย์อาจรับรู้มโนทัศน์ CULTURE ผ่านประสาทสัมผัสได้ยากกว่า ดังนั้น มโนทัศน์ TABLE จึงมีความเป็นรูปธรรมสูงกว่ามโนทัศน์ CULTURE (Bolognesi, Burgers & Caselli, 2020 : 365-368; Kiefer & Harpaintner, 2020 : 121-123)

⁶ ผู้วิจัยใช้แนวต่อเนื่องแทนการจำแนกประเภทที่ไม่ได้มีลักษณะแยกออกจากกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ สมาชิกในประเภทหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติที่พิจารณา (ในที่นี้หมายถึงความเป็นรูปธรรม) ในระดับมาก-น้อย การจำแนกประเภทลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง “ระดับ” ของการเป็นสมาชิกในประเภทหนึ่ง ๆ (degree of category membership) (Douven, 2016; Taylor, 2019)

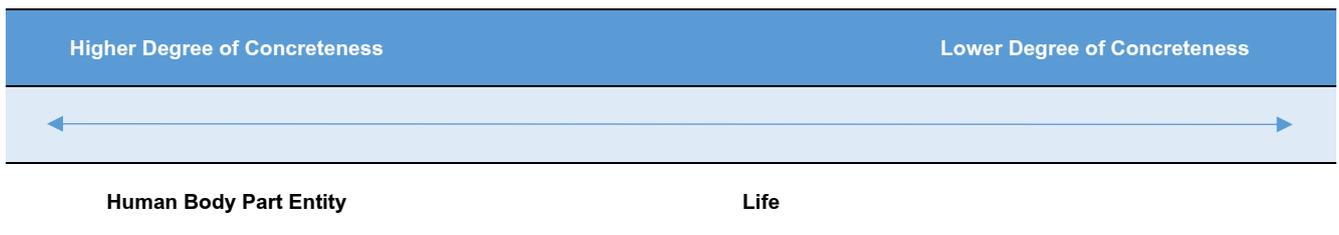
Table 4 ตัวอย่างหน่วยร่วมก่อเหตุที่จำแนกตามคุณสมบัติความเป็นรูปธรรมจากหน่วยสร้างการีต *ทำ* ทั้ง 2 ช่วง Examples of Causer Differing in Degree of Concreteness in Analytic Causative Construction with a Causative Marker *tʰām* from 2 Data Sets (cont.)

ประเภทของหน่วยร่วมก่อเหตุ Types of Causer	ตัวอย่าง Example	
	ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2440 – 2520 Data from Texts Composed between 1897 and 1977	ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ Data from Thai National Corpus
เหตุการณ์ Action	<p>[_{NP} ตีก็เฝง] ทำหัวใจไปวนนั๊ก <i>The fighting for Miss Fang made me feel agitated.</i></p> <hr/> <p>[_{NP} กิริยากระบิ้งกระบอน] และวาจาก้าวร้ายเป็นที่ระคายหู ทำคนอยู่ไกลไม่ยอมเข้าใกล้ <i>The abrasive manners and unpleasant-sounding speech pushed people away.</i></p>	-
เสียง Noise	<p>[_{NP} เสียงระฆังห่าง] ทำข้าพเจ้าสุดตัว⁷ <i>The bell ringing startled me.</i></p> <hr/> <p>กิริยากระบิ้งกระบอนและ [_{NP} วาจาก้าวร้ายเป็นที่ระคายหู] ทำคนอยู่ไกลไม่ยอมเข้าใกล้ <i>The abrasive manners and unpleasant-sounding speech pushed people away.</i></p>	<p>[_{NP} ถ้อยคำจากปากที่มือของอีตาดิว] ทำฉันสะตูด <i>Dew left me speechless with his words.</i></p> <hr/> <p>[_{NP} เสียงของเอ็ดมัน] ทำฉันสะดุ้งหันไปทางซ้าย <i>Edmund's voice startled me to the left.</i></p>

จากการเปรียบเทียบข้อมูลทั้ง 2 สมัย ผู้วิจัยพบว่า นามวลีที่มีบทบาทเป็นหน่วยร่วมก่อเหตุที่มีคุณสมบัติความเป็นรูปธรรมน้อยมีเพียงเสียงซึ่งรับรู้ได้ด้วย การได้ยิน ผู้วิจัยไม่พบนามวลีที่มีคุณสมบัติความเป็นรูปธรรมน้อยและมีความเป็นนามธรรมมากลักษณะอื่น เช่น นามวลีแปลง (ดังตัวอย่าง * [_{NP} ความรัก] ทำฉันหวังเห็นความจริง) หรือนามวลีที่อ้างถึงวัตถุใด ๆ (ดังตัวอย่าง * [_{NP} เสื้อตัวโปรดของแม่] ทำผมอดคิดถึงแม่ไม่ได้) หน่วยร่วมก่อเหตุทั้ง 2 ประเภทพบในหน่วยสร้างการีตที่มีกริยาการีต *ทำ* (อาทิ [_{NP} ความรัก] ทำฉันหวังเห็นความจริง และ [_{NP} เสื้อตัวโปรดของแม่] ทำผมอดคิดถึงแม่ไม่ได้) อย่างไรก็ตาม เหตุผลหรือแรงจูงใจ (motivation) เบื้องหลังของข้อจำกัดด้านนี้อยู่นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงไม่ได้อธิบายอย่างละเอียด

1.2 คุณสมบัติความเป็นรูปธรรมของหน่วยร่วมรับเหตุ

หน่วยร่วมรับเหตุที่ปรากฏในหน่วยสร้างการีต *ทำ* จากข้อมูลทั้ง 2 ช่วงมีคุณสมบัติทางความหมายด้านความเป็นรูปธรรมเช่นเดียวกับหน่วยร่วมก่อเหตุ ผู้วิจัยแสดงคุณสมบัติดังกล่าวของหน่วยร่วมรับเหตุด้วยแนวต่อเนื่องและตัวอย่างประกอบด้านล่าง

Figure 6 Continuum Representing Degree of Causee's Concreteness

⁷ ผู้วิจัยคงรูปเขียนข้อมูลสมัยก่อนปัจจุบันตามต้นฉบับ

Table 5 ตัวอย่างหน่วยร่วมรับเหตุที่จำแนกตามคุณสมบัติความเป็นรูปธรรมจากหน่วยสร้างการิต ทำ ทั้ง 2 ช่วง Examples of Causee Differing in Degree of Concreteness in Analytic Causative Construction with a Causative Marker *t^hām* from 2 Data Sets

ประเภทของหน่วยร่วมรับเหตุ Types of Causee	ตัวอย่าง Example	
	ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2440 – 2520 Data from Texts Composed between 1897 and 1977	ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ Data from Thai National Corpus
มนุษย์ Human	แกทำ _[NP ฉัน] เสียเวลาไปด้วย You wasted my time.	แล้วพี่จะจัดการเองที่มันทำ _[NP แพน] ร้องไห้ I will get a revenge on him for making you (Pan) cry.
ส่วนของร่างกาย Body Part	-	เธอทำ _[NP น้ำลาย] เลอะเสื้อฉัน You made my shirt stained with your saliva.
วัตถุ Entity	เด็กสองคนทำ _[NP ดอกไม้] หัก Two children made the flower stem broken.	ผมทำ _[NP ช้อน] ตกพื้น I dropped a spoon on the ground.
	-	เธอทำ _[NP ถังน้ำมัน] คว่ำเทรือ Did you make an oil tank fall?
	พี่จ้ทำ _[NP น้ำ] หกรดผ้าม่วง Bro Ut spill water on my silk garment	เธอทำ _[NP แผนการของพวกเขา] ล้มเหลวหมด You made our plan totally fail.
นามนามธรรม Abstract Noun	-	การเรียนและการทำงานช่วยให้เราทำ _[NP ชีวิตของเรา] ถูกต้อง Studying and working make us live a proper life.

1.3 การณ์ลักษณะประจำคำของเหตุการณ์ผล

เหตุการณ์ผลซึ่งเป็นภาคแสดงของอนุภาคย้เติมเต็มจำแนกตามการณ์ลักษณะประจำคำได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ สภาพการณ์ (state) การณ์กระทำ (activity) การณ์ก่อผล (accomplishment) การณ์สัมฤทธิ์ผล (achievement) และการณ์จับปล้น (semelfactive) ดังตัวอย่างด้านล่าง

Table 6 เหตุการณ์ผลที่จำแนกตามการณ์ลักษณะประจำคำของหน่วยสร้างการิต ทำ ทั้ง 2 ช่วง Lexical Aspects of Resulting Events in Analytic Causative Construction with a Causative Marker *t^hām* from 2 Data Sets

ประเภทของการณ์ลักษณะที่ภาคแสดงผลบ่งชี้ Lexical Aspect	ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2440 – 2520 Data from Texts Composed between 1897 and 1977		ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ Data from Thai National Corpus
สภาพการณ์ State	แกทำฉัน _[VP เสียเวลา] ไปด้วย You wasted my time.	อีหมีแพนด้าทำฉัน _[VP อับอาย] She (referred to as 'Panda') made me feel embarrassed.	
การณ์กระทำ Activity	พระหัตถ์เบื้องขวาทำนิ้ว _[VP กรีดเปนนวงกลม] A circle was made by the index finger and the thumb of the right hand.	แล้วพี่จะจัดการมันเองที่มันทำแพน _[VP ร้องไห้] I will get a revenge on him for making you (Pan) cry.	
	-	ผู้ชายคนนั้นทำเธอ _[VP หัวเราะ] จนปวดกราม This man made her convulsed into laughter.	

Table 6 เหตุการณ์ผลที่จำแนกตามการณลักษณะประจำคำของหน่วยสร้างกริิต ทำ ทั้ง 2 ช่วง Lexical Aspects of Resulting Events in Analytic Causative Construction with a Causative Marker *tʰām* from 2 Data Sets (cont.)

ประเภทของการณลักษณะที่ ภาคแสดงผลบ่งชี้ Lexical Aspect	ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2440 – 2520 Data from Texts Composed between 1897 and 1977	ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ Data from Thai National Corpus
การณก่อผล Accomplishment	ใคร ๆ เขาจะโทษว่า ลุงทำหนู [_{VP} เสียเด็ก] <i>I might be accused of spoiling you by anyone.</i>	เขาทำเพื่องฟ้า [_{VP} ท้อง] <i>He made Fueangfa pregnant.</i>
การณสัมฤทธิ์ผล Achievement	ข้าพเจ้าทำน้ำ [_{VP} ทก] ทั้งถ้วยแก้ว <i>I made water spill out of the glass.</i>	นี่ชสะตุงจนเกือบทำงานใส่ผลไม้ [_{VP} ตก] <i>Nis was so startled that she almost made the fruit plate drop.</i>
การณฉับพลัน Semelfactive	อนูจิตเขาทำเงิน [_{VP} หาย] <i>Anujit lost his money.</i>	ขอโทษนะคะ ไม่รู้ว่า ฉันทำผ้าพันคอของคุณ [_{VP} หายไป] ตั้งแต่เมื่อไหร่ <i>I am sorry. I do not really know when I lost your scarf.</i>
การณฉับพลัน Semelfactive	เสียงระฆังหึ่งทำข้าพเจ้า [_{VP} สะตุงสุดตัว] <i>The bell ringing startled me.</i>	เสียงของเอ็ดมันท์ทำฉัน [_{VP} สะตุง] หันไปทางซ้าย <i>Edmund's voice startled me to the left.</i>

2. ความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างกริิต ทำ ทั้ง 2 สมัย

ความแตกต่างประการสำคัญของหน่วยสร้างกริิต ทำ ที่พบในข้อมูลช่วง พ.ศ. 2440 - 2520 และข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ คือ รูปหน่วยสร้างที่ปรากฏหน้ากริิตกริิต ทำ มีจำนวนต่างกัน กล่าวคือ รูปหน่วยสร้างที่ปรากฏหน้ากริิตกริิต ทำ จากข้อมูลสมัยก่อนปัจจุบันมีเพียงนามวลีเท่านั้น (เช่น ดู [_{NP} ไอ้เด็กขี่เรือของคุณปู่] ชีทำดอกไม้ของคุณพ่อหักไปดอกหนึ่ง) ส่วนรูปหน่วยสร้างที่ปรากฏหน้ากริิตกริิต ทำ ที่พบในข้อมูลสมัยปัจจุบันมีทั้งนามวลี (เช่น [_{NP} เขา] ทำหัวใจฉันเต้นรัว) กริิตกริิต (เช่น ฉันกดวางสายแล้วโทรอีก [_{VP} ไม่รับโทรศัพท์แบบนี้] ทำฉันใจแป้ว) และอนุพากย์ (เช่น [_{CL} เอ็ดมันท์แทรกขึ้นมา] ทำโคลด์ซึกสีหน้าไม่พอใจ และ [_{CL} แสงจากไฟฉายกระบอกใหญ่ส่องกระทบเข้าที่ใบหน้าฉันอย่างจัง] ทำฉันตาพร่ามองอะไรไม่ชัด)⁸ ผู้วิจัยไม่พบกริิตกริิตและอนุพากย์หน้ากริิตกริิต ทำ จากข้อมูลในช่วง พ.ศ. 2440 – 2520

แม้ว่า [_{CL} เอ็ดมันท์แทรกขึ้นมา] ทำโคลด์ซึกสีหน้าไม่พอใจ และ [_{CL} แสงจากไฟฉายกระบอกใหญ่ส่องกระทบเข้าที่ใบหน้าฉันอย่างจัง] ทำฉันตาพร่ามองอะไรไม่ชัด มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ต่างจากโครงสร้างของหน่วยสร้างกริิต ทำ ที่ผู้วิจัยกล่าวในหัวข้อที่ผ่านมา แต่หากพิจารณาด้วยแง่มุมทางความหมาย ทั้งกริิตกริิตและอนุพากย์ที่ปรากฏหน้ากริิตกริิต ทำ ก่อให้เกิดเหตุการณ์ผลได้เช่นเดียวกับนามวลี ประเด็นดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงผลภาวะทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างดังที่ผู้วิจัยจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

⁸ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความให้ข้อคิดเห็นว่า กริิตกริิตและอนุพากย์ที่ปรากฏหน้ากริิตกริิต ทำ มีโครงสร้างคล้ายคลึงกับนามวลีที่ปรากฏร่วมกับกริิตกริิตและละตัวแปลงเป็นนาม (nominalizer) การ หรือ การที่ เช่น (การที่) แสงจากไฟฉายกระบอกใหญ่ส่องกระทบเข้าที่ใบหน้าฉันอย่างจังทำฉันตาพร่ามองอะไรไม่ชัด อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกประเภททางวากยสัมพันธ์รูปหน่วยสร้างที่ปรากฏหน้ากริิตกริิต ทำ ตามรูปภาษาที่ปรากฏจริง ดังนั้น ไม่รับโทรศัพท์แบบนี้ เป็นกริิตกริิต และ แสงจากไฟฉายกระบอกใหญ่ส่องกระทบเข้าที่ใบหน้าฉันอย่างจัง เป็นอนุพากย์ ไม่ใช่ นามวลีที่ปรากฏร่วมกับกริิตกริิตและละตัวแปลงเป็นนาม การ หรือ การที่

2.1 การเพิ่มผลผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้าง

จากประเด็นความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างการีต *ทำ* ทั้ง 2 สมัยดังที่กล่าวในหัวข้อที่ผ่านมาว่า รูปหน่วยสร้างที่ปรากฏหน้ากริยาการีต *ทำ* มีจำนวนต่างกัน ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความแตกต่างดังกล่าวเพื่อแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มผลผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างการีตแบบวิเคราะห์ที่มีกริยาการีต *ทำ*

การขยายรูปหน่วยสร้างที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงจากนามวลีใด ๆ เป็นกริยาวลีและอนุพากย์ดังที่พบในข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติฯ ผ่านกระบวนการที่เรียกว่า การขยายขอบเขตองค์ประกอบที่ปรากฏร่วม (host-class expansion) Himmelmann (2009 : 32) อธิบายกระบวนการดังกล่าวว่าเป็นกระบวนการขยายขอบเขตจำนวนสมาชิกในประเภท (category) ที่ปรากฏร่วมกับรูปไวยากรณ์ (gram) ในการศึกษาครั้งนี้ ตำแหน่งที่แสดงการขยายขอบเขตองค์ประกอบที่ปรากฏร่วมในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ [นามวลี₁ + กริยาการีต *ทำ* + นามวลี₂ + กริยาวลี] คือ ตำแหน่งหน้ากริยาการีต *ทำ*

หากพิจารณาเฉพาะข้อมูลสมัยก่อนปัจจุบันจะพบว่า ตำแหน่งดังกล่าวมีลักษณะเป็นช่องว่าง (open slot) หน่วยทางภาษาใดที่ปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวได้ถือว่ายู่ในประเภทเดียวกันซึ่งก็คือนามวลี ประเด็นดังกล่าวสนับสนุนที่ Croft (2001 : 46) กล่าวว่า หน่วยสร้างกำหนดประเภท (ซึ่งหมายถึง ประเภทของหน่วยทางภาษาที่ปรากฏหน้ากริยาการีต *ทำ*) ไม่ใช่ประเภทกำหนดหน่วยสร้าง

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลภาษาสมัยปัจจุบันจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติฯ แสดงให้เห็นว่า หน่วยทางวากยสัมพันธ์ที่ปรากฏหน้ากริยาการีต *ทำ* ไม่ได้จำกัดเฉพาะนามวลีเท่านั้น กริยาวลีและอนุพากย์ปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน สิ่งที่พบแสดงให้เห็นว่า รูปหน่วยสร้างทั้งหมด ได้แก่ นามวลี กริยาวลี และอนุพากย์ ที่ถึงแม้จะอยู่ต่างประเภททางวากยสัมพันธ์กัน อยู่ในประเภททางความหมายเดียวกันซึ่งก็คือ *ประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุ* (CAUSER category)

การจัดเรียงสมาชิกในประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุมีโครงสร้างตามลักษณะต้นแบบ (prototypical structure) ดังที่ Coussé (2018 : 97) ระบุว่า ประเภทหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยสมาชิก 3 กลุ่ม ได้แก่ *สมาชิกต้นแบบ* (prototypical member) *สมาชิกชายขอบ* (peripheral member) และ *สมาชิกที่อยู่ระหว่างสมาชิกต้นแบบกับสมาชิกชายขอบ* สมาชิกแต่ละประเภทแสดงคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกในประเภทหนึ่ง ๆ ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สมาชิกต้นแบบแสดงคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกในประเภทหนึ่ง ๆ อย่างครบถ้วน สมาชิกอื่น ๆ ที่ขาดคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกในประเภทนี้ก็อยู่ “ห่าง” ออกจากสมาชิกต้นแบบในระดับที่ต่างกัน หากสมาชิกนั้นขาดคุณสมบัติบางส่วน สมาชิกดังกล่าวก็จะอยู่ใกล้กับสมาชิกต้นแบบ แต่ถ้าสมาชิกดังกล่าวขาดคุณสมบัติหลายประการ สมาชิกประเภทนี้ก็อยู่ห่างจากสมาชิกต้นแบบและมีสถานะเป็นสมาชิกชายขอบ อาจกล่าวได้ว่า สมาชิกชายขอบเป็นสมาชิกที่แสดงคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกในประเภทหนึ่ง ๆ น้อยและมีโอกาสที่จะเปลี่ยนประเภทได้เสมอ โครงสร้างภายในประเภทหนึ่ง ๆ ตามลักษณะต้นแบบแสดงใน Figure 7 โดยที่วงกลมวงนอกสุดแทนขอบเขตของประเภท (categorical space) ส่วนวงกลมแต่ละวงภายในวงกลมวงใหญ่จำลองระยะห่างระหว่างสมาชิกต้นแบบกับสมาชิกที่ขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกภายในประเภทนั้น ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า สมาชิกทั้ง 3 ในประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุมีสถานะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ นามวลีเป็นสมาชิกต้นแบบ อนุพากย์เป็นสมาชิกชายขอบ และกริยาวลีเป็นสมาชิกที่อยู่ระหว่างสมาชิกต้นแบบกับสมาชิกชายขอบ

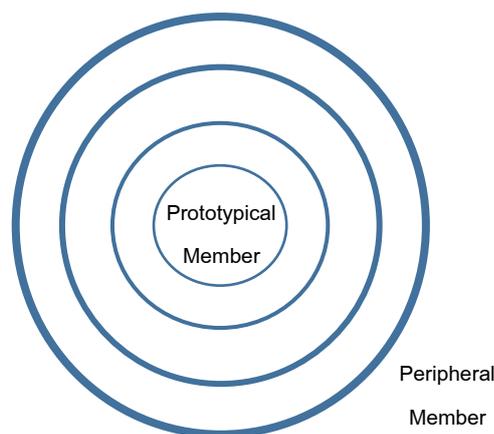

Figure 7 Prototypical Structure within a Certain Category

สถานะที่แตกต่างกันของสมาชิกในประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางการขยายขอบเขตของรูปหน่วยสร้างจากสมาชิกต้นแบบสู่สมาชิกขยายขอบ ทิศทางดังกล่าวเริ่มต้นจากประเภทนามวลีสู่ประเภทกริยวลี ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตของรูปหน่วยสร้างในประเภททางวากยสัมพันธ์เดียวกันซึ่งก็คือวลี หลังจากนั้น กริยวลีเป็นต้นแหล่งของการขยายขอบเขตไปยังอนุพากย์ซึ่งเป็นหน่วยทางวากยสัมพันธ์อีกประเภทหนึ่งดังแสดงใน Figure 8 ผู้วิจัยพิจารณาให้นามวลีเป็นต้นแหล่งของทิศทางการขยายขอบเขตรูปหน่วยสร้าง เนื่องจากนามวลีเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ปรากฏในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยวลี ดังที่แสดงในประเด็นความเหมือนของหน่วยสร้างกริยวลี จากข้อมูลทั้ง 2 ช่วง

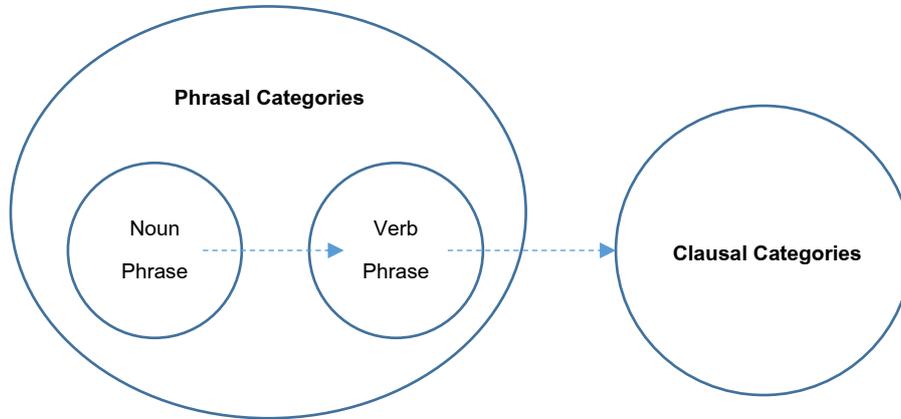

Figure 8 Extension of Grammatical Constructs within a CAUSER Category

การขยายขอบเขตรูปหน่วยสร้างจากนามวลีเป็นกริยวลีอธิบายได้ด้วยการปรับ (modulation) คุณสมบัติทางความหมายประจำรูปและหน้าที่ทางวจนปฏิบัติ (pragmatic function) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Croft (2002 : 187) กล่าวว่า คำนามมีความหมายประจำรูป คือ วัตถุ (object) และมีหน้าที่ทางวจนปฏิบัติ คือ การอ้างถึง (reference) ดังนั้น คำนามมีคุณสมบัติพื้นฐาน คือ คำที่อ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น คำนาม รถยนต์ อ้างถึงยานพาหนะที่มีล้อและขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ ส่วนคำกริยามีความหมายประจำรูป คือ การกระทำ (action) และมีหน้าที่ทางวจนปฏิบัติ คือ การเป็นภาคแสดง (predication) ดังนั้น คำกริยามีคุณสมบัติพื้นฐาน คือ คำที่แสดงเหตุการณ์และทำหน้าที่เป็นภาคแสดง (ของอนุพากย์หรือประโยค) เช่น คำกริยา เดิน ใน เขาเดินรอบหมู่บ้าน แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่อย่างช้า ๆ ด้วยเท้าและทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของอนุพากย์ตัวอย่าง คุณสมบัติพื้นฐานของคำทั้ง 2 หมวดแสดงด้วยพื้นที่แรเงาใน Table 7 คำว่า “ไม่แปลกเด่น (unmarked)” ในตารางดังกล่าว หมายความว่า ทุกคำนามหรือคำกริยาจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมายและหน้าที่ทางวจนปฏิบัติเช่นนี้ อย่างไรก็ตาม คำนามและคำกริยาในหลายภาษา “อาจ” ไม่ได้แสดงคุณสมบัติพื้นฐานเหล่านี้ วัตถุบางชนิดทำหน้าที่เป็นภาคแสดงซึ่งแสดงผ่านรูปภาษาในฐานะส่วนเติมเต็มของวิกตรกริยา (copula) (เช่น คำนาม ครู ใน เขาเป็นครู) หรือเหตุการณ์บางเหตุการณ์ทำหน้าที่อ้างถึงซึ่งแสดงผ่านรูปภาษาในฐานะหน่วยนามที่แสดงเหตุการณ์ (action nominal) หรือนามวลีที่แปลงมาจากกริยา (deverbal noun) (เช่น การต่อสู้ ความดีนรณ การทำลาย)

Table 7 คุณสมบัติทางความหมายและหน้าที่ทางวจนปฏิบัติของนามและกริยาตามมุมมองทางแบบลักษณะภาษา (ปรับจาก Croft 2002 : 187) Semantic Property and Pragmatic Function of Noun and Verb from a Typological Perspective (Adapted from Croft 2002 : 187)

		หน้าที่ทางวจนปฏิบัติ Pragmatic Function	
		การอ้างถึง Reference	การเป็นภาคแสดง Predication
คุณสมบัติทางความหมาย Semantic Property	วัตถุ Entity	คำนามที่ไม่แปลกเด่น Unmarked Noun	หน่วยนามที่เป็นส่วนเติมเต็มกริยา Object/Complement Predication
	การกระทำ Action	หน่วยนามที่อ้างถึงเหตุการณ์ Action Reference	คำกริยาที่ไม่แปลกเด่น Unmarked Verb

การขยายขอบเขตรูปหน่วยสร้างจากนามวลีเป็นกริยาวลีสอดคล้องกับ โครงสร้างภายในประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุ ในแง่มุมมองว่า นามวลีเป็นสมาชิกต้นแบบของประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุซึ่งปรากฏหน้ากริยากริติด *ทำ* คำนามหรือนามวลีมี คุณสมบัติ [+วัตถุ] และ [+อ้างอิง] หลังจากนั้น หน่วยสร้างปรับคุณสมบัติทางความหมายของนามวลีจาก [+วัตถุ] เป็น [-วัตถุ] และอนุญาตให้เหตุการณ์ที่มีคุณสมบัติในการอ้างอิงปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวได้ดังจะเห็นได้จากนามวลี *ศึกอีแพง* ใน *[NP ศึกอีแพง] ทำหัวใจปวดหนัก* และนามวลี *กิริยากระบี่กระบอน* ใน *[NP กิริยากระบี่กระบอน] และวากจ้าวร้ายเป็นที่ระคายหูทำคนอยู่ไกล ไม่อยากเข้าใกล้* มีคุณสมบัติในการอ้างอิงภาพเหตุการณ์ที่ต่างกัน ตัวอย่างนี้สอดคล้องกับคำอธิบายในเชิงแบบลักษณ์ภาษาของ Dixon (2000 : 32) ที่ว่า หน่วยร่วมก่อเหตุในหน่วยสร้างกริติดอาจเป็นมนุษย์ (เช่น *[NP Mary] made me laugh.*) สิ่งนามธรรม (เช่น *[NP The heat of the sun] made me feel dizzy.*) หรือเหตุการณ์ (เช่น *[NP Walking all day] made me tired.*) หลังจากนั้น เนื่องจาก นามวลีที่มีคุณสมบัติในการอ้างอิงเหตุการณ์มีคุณสมบัติทางความหมายเดียวกันกับกริยาวลี (ซึ่งก็คือ [+การกระทำ] ดู Table 7 ประกอบ) หน่วยสร้างกริติด *ทำ* จึงอนุญาตให้กริยาวลีปรากฏในตำแหน่งหน้ากริยากริติด *ทำ* ได้ กริยาวลีที่ปรากฏในตำแหน่ง ดังกล่าวทำหน้าที่อ้างอิงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งไม่ได้ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของอนุภาคยั้งตัวอย่าง *[VP ไม่รับโทรศัพท์แบบนี้] ทำฉันใจแป้ว* ขั้นตอนการปรับคุณสมบัติทางความหมายของนามวลีซึ่งเอื้อให้กริยาวลีปรากฏหน้ากริยากริติด *ทำ* แสดงโดยสรุป ในตารางต่อไปนี้

Table 8 การปรับคุณสมบัติทางความหมายของนามวลีซึ่งเอื้อให้กริยาวลีปรากฏหน้ากริยากริติด *ทำ* Semantic Property Modulation of Noun Phrase Facilitating Verb Phrase to Occur in CAUSER Slot

ลำดับขั้น Stage	1	2	3
ประเภทของรูปหน่วยสร้าง Types of Syntactic Construct	นามวลี Noun Phrase	นามวลี Noun Phrase	กริยาวลี Verb Phrase
คุณสมบัติทางความหมาย Semantic Property	[+วัตถุ] [+ENTITY]	[-วัตถุ] [-ENTITY] [+เหตุการณ์] [+EVENT]	[+เหตุการณ์] [+EVENT]
หน้าที่ทางวาทปฏิบัติ Pragmatic Function	[+อ้างอิง] [+REFERENTIAL]	[+อ้างอิง] [+REFERENTIAL]	[+อ้างอิง] [+REFERENTIAL]
ตัวอย่าง Example	<i>[NP อหุจิตรเขา] ทำเงินหาย</i> <i>[NP Anujit] lost his money.</i> <i>[NP นกกระเจี๊ยบ] เคยทำดอกหัก</i> <i>[NP A warbler] made the flower stem broken.</i>	<i>[NP ศึกอีแพง] ทำหัวใจปวดหนัก</i> <i>[NP The fighting for Miss Fang] made me feel agitated.</i> <i>[NP กิริยากระบี่กระบอน] และวากจ้าวร้ายเป็นที่ระคายหูทำคนอยู่ไกลไม่อยากเข้าใกล้</i> <i>[NP The abrasive manners] and unpleasant-sounding speech pushed people away.</i>	<i>[VP ไม่รับโทรศัพท์แบบนี้] ทำฉันใจแป้ว</i> <i>[COMP That he did not answer my call] made me feel distressed.</i>

การขยายขอบเขตประเภททางวากยสัมพันธ์จากนามวลีเป็นกริยาวลีที่ผ่านการปรับคุณสมบัติทางความหมายของสมาชิกต้นแบบของประเภทนามวลีแสดงให้เห็นถึงความลดลาดระหว่างประเภท⁹ (intersective gradience) Aarts (2007) แสดงพรรณนะ ว่า แต่ละประเภทมีขอบเขตที่ชัดเจน (strict boundary) ซึ่งสอดคล้องกับ Figure 7 ที่ผู้วิจัยแทนขอบเขตของแต่ละประเภทด้วยวงกลม ขอบเขตที่ชัดเจนดังกล่าวทำให้จำแนกหน่วยทางวากยสัมพันธ์ได้ว่า หน่วยทางวากยสัมพันธ์ที่พิจารณาอยู่ในประเภทใด

⁹ Aarts (2007) จำแนกความลดลาดทางไวยากรณ์ (grammatical gradience) เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความลดลาดภายในประเภท (subjective gradience) และความลดลาดระหว่างประเภท (intersective gradience) ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับความลดลาดทั้ง 2 ประเภทได้ที่ Aarts (2007 : 205-208)

ประเภทนามวลีและประเภทกริยาวลีที่กล่าวถึงในการศึกษาคครั้งนี้มีขอบเขตที่ชัดเจนตามทฤษฎีของ Aarts (2007) เสนอพร้อมกันนี้ ทั้ง 2 ประเภทมีขอบเขตที่ *ใกล้เคียง* กันดังแสดงในภาพข้างล่าง เมื่อนามวลีซึ่งเป็นสมาชิกต้นแบบของประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุผ่านการปรับคุณสมบัติทางความหมายเนื่องจากการใช้หรืออิทธิพลของบริบท (context) นามวลีดังกล่าวจึงอยู่ห่างจากสมาชิกต้นแบบในประเภทเดียวกัน และเคลื่อนที่ไปใกล้สมาชิกต้นแบบของอีกประเภทหนึ่งซึ่งก็คือประเภทกริยาวลี¹⁰ ทิศทางการเคลื่อนที่จากสมาชิกต้นแบบในประเภทนามวลีสู่สมาชิกต้นแบบของกริยาวลีแทนด้วยเครื่องหมายลูกศรหัวเดียวใน Figure 9 ส่วนความมลลลาดระหว่างประเภทแทนด้วยเครื่องหมายลูกศร 2 หัวในภาพเดียวกัน

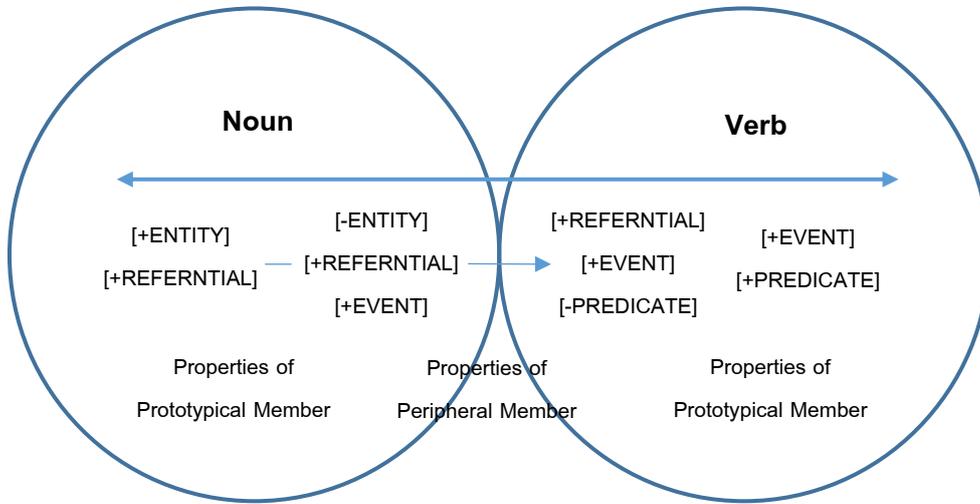

Figure 9 Direction of Syntactic Category Extension and Gradience between Noun Phrase Category and Verb Phrase Category

นามวลี *ศึกก็แพง* หรือ *กิริยากระบังกระบอน* และกริยาวลี *ไม่รับโทรศัพท์แบบนี้* ที่ปรากฏในตำแหน่งหน่วยร่วมก่อเหตุแสดงความมลลลาดระหว่างประเภทดังจะเห็นได้จากนามวลีและกริยาวลีเหล่านี้ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมายและ/หรือหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติของทั้งนามวลีและกริยาวลี กล่าวคือ วลีเหล่านี้มีหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติ [+อ้างถึง] ซึ่งเป็นคุณสมบัติของนามวลี และมีคุณสมบัติทางความหมาย [+เหตุการณ์] ซึ่งเป็นคุณสมบัติของกริยาวลี อย่างไรก็ตาม วลีตัวอย่างนี้เป็นสมาชิกชายขอบของแต่ละประเภท เนื่องจากขาดคุณสมบัติต้นแบบของแต่ละประเภทไป นามวลี *ศึกก็แพง* หรือ *กิริยากระบังกระบอน* ขาดคุณสมบัติทางความหมาย [+วัตถุ] ส่วนกริยาวลี *ไม่รับโทรศัพท์แบบนี้* ขาดคุณสมบัติหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติ [+ภาคแสดง] (ดู Figure 9 ประกอบ)

กริยาวลีเป็นจุดเริ่มของการขยายขอบเขตรูปหน่วยสร้างจากกริยาวลีไปยังอนุพากย์ เนื่องจากกริยาวลีซึ่งทำหน้าที่เป็นภาคแสดงและบ่งชี้ภาพเหตุการณ์ที่มีหน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่งกระทำหรือได้รับผลกระทบบางอย่างเป็นส่วนหลัก (head) ของอนุพากย์ หน่วยสร้างจึงอนุญาตให้อนุพากย์ปรากฏหน้ากริยากริต *ทำ* ได้ดังตัวอย่าง [_{CL} *เอ็ดมันทรากขึ้นมา*] *ทำ* โคลด์ชกสีหน้าไม่พอใจ และ [_{CL} *แสงจากไฟฉายกระบอกใหญ่ส่องกระทบเข้าที่ใบหน้าฉันอย่างจัง*] *ทำ* ฉันตาพร่ามองอะไรไม่ชัด

เมื่ออนุพากย์ปรากฏหน้ากริยากริต *ทำ* ได้ ตัวแบบ (model) ที่ใช้อธิบายสถานการณ์กริตที่แสดงผ่านหน่วยสร้างกริต *ทำ* จึงมีขอบเขตกว้างขึ้นจากตัวแบบพลวัตของแรงที่บุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งแสดงผ่านนามวลีแสดงเหตุการณ์บางอย่างซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดเหตุการณ์ผลเป็นตัวแบบเชิงเหตุการณ์ (event causation model) ที่เหตุการณ์หนึ่งซึ่งเป็นเหตุการณ์เหตุก่อให้เกิดอีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งก็คือเหตุการณ์ผล (Croft & Vigus, 2020 : 152-166; Levin, 2020) ดังแสดงในด้านขวาของ Table 9

¹⁰ Aarts (2007) เรียกการเคลื่อนที่ของสมาชิกในประเภทหนึ่งสู่อีกประเภทหนึ่งว่า การลู่เข้า (convergence)

Table 9 เปรียบเทียบตัวแบบพลวัตของแรงและตัวแบบเชิงเหตุการณ์ เครื่องหมายลูกศรแทนการถ่ายโอนแรงกำลัง กรอบสี่เหลี่ยมรอบวงกลมแทนเหตุการณ์ที่ประกอบด้วยหน่วยร่วมเหตุการณ์นั้น ๆ) A Comparison between Force Dynamic Model and Event Causation Model. A single-headed arrow symbolizes transfer of metaphorical impingement and a square containing a circle represents any event whereby a certain event participant takes part in.

ตัวแบบพลวัตของแรง Force Dynamic Model		ตัวแบบเชิงเหตุการณ์ Event Causation Model	
Causing Event	Caused Event	Causing Event	Caused Event
<p>[_{NP} เขา] ทำน้องร้องไห้ [_{NP} He] made younger brother/sister cry.</p>		<p>[_{CL} แฟนตัวจริงเค้ากลับมาทำฉันเสียใจ] [_{CL} That his girlfriend got back with him] made me feel distressed.</p>	
<p>[_{CL} แสงไฟส่องกระทบใบหน้า] ทำฉันตาพร่า [_{CL} That light shone on my face] dazzled my eyes.</p>			

กล่าวโดยสรุป การขยายขอบเขตรูปหน่วยสร้างที่ปรากฏหน้ากริยากริิต ทำ จากนามวลีเป็นกริยาวลีและอนุพากย์ตามลำดับเกิดขึ้นจากการปรับคุณสมบัติทางความหมายของสมาชิกต้นแบบ หน่วยทางวากยสัมพันธ์ทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ นามวลีกริยาวลี และอนุพากย์ มีคุณสมบัติบางประการที่คล้ายคลึงกันตามหลักการความคล้ายคลึงกันแบบครอบครัว (family resemblance) กล่าวคือ นามวลีมีคุณสมบัติบางประการที่คล้ายคลึงกับกริยาวลี ขณะเดียวกัน กริยาวลีมีคุณสมบัติบางประการที่คล้ายคลึงกับอนุพากย์ อย่างไรก็ตาม อนุพากย์ไม่ได้มีคุณสมบัติที่คล้ายคลึงกับนามวลี อนุพากย์จึงเป็นสมาชิกขยายขอบเขตประเภทหน่วยร่วมก่อเหตุ คำอธิบายนี้สอดคล้องกับที่ Geeraerts (1997 : 24) กล่าวว่า “the further the expansion extends, the fewer features the peripheral cases will have in common with the prototypical centre.” การขยายขอบเขตรูปหน่วยสร้างที่ปรากฏร่วมกับกริยากริิต ทำ แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มผลผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างดังที่ Bybee (2006) และ Barðdal (2008) ระบุว่า โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างจะมีผลผลิตภาวะที่เพิ่มขึ้นหากองค์ประกอบรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ปรากฏในโครงสร้างดังกล่าวมาก่อนปรากฏในโครงสร้างที่พิจารณาได้

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างกริิต ทำ จากข้อมูล 2 สมัย ได้แก่ ตัวบทที่ประพันธ์ในปี พ.ศ. 2440 – 2520 ซึ่งแทนข้อมูลภาษาศาสตร์ก่อนปัจจุบันและตัวบทจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ซึ่งแทนข้อมูลสมัยปัจจุบัน และ (2) เพื่อวิเคราะห์การเพิ่มผลผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริิต ทำ จากความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างทั้ง 2 สมัยที่ระบุได้

ผลการศึกษาพบว่า หน่วยร่วมก่อเหตุและหน่วยร่วมรับเหตุที่พบในหน่วยสร้างกริิต ทำ จากข้อมูลทั้ง 2 สมัยมีคุณสมบัติทางความหมายในด้านความเป็นรูปธรรมเหมือนกัน นอกจากนี้ ภาคแสดงผลของหน่วยสร้างกริิต ทำ ทั้งสองสมัยจำแนกตามการณลักษณะประจำคำได้ทั้งหมด 5 ประเภท ประเด็นความเหมือนทั้ง 3 ประเด็นอาจแสดงให้เห็นถึง “ผล” จากการเพิ่มผลผลิตภาวะจากข้อมูลในสมัยก่อน พ.ศ. 2440 ดังจะสังเกตได้จากนามวลีที่มีบทบาทเป็นหน่วยร่วมก่อเหตุและหน่วยร่วมรับเหตุไม่ได้จำกัดเฉพาะหน่วยนามที่มีคุณสมบัติทางความหมายแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ เหตุการณ์ผลยังครอบคลุมประเภทของเหตุการณ์ทั้ง 5 ลักษณะ อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวเป็นข้ออภิปรายจากข้อมูลที่พบ หากมีการเปรียบเทียบหน่วยสร้างกริิตแบบวิเคราะห์ที่มีกริยากริิต ทำ ในช่วงก่อน พ.ศ. 2440 ข้อสังเกตที่ว่า หน่วยสร้างกริิตแบบวิเคราะห์ที่มีกริยากริิต ทำ ในการศึกษาครั้งนี้เป็น “ผล” ที่ผ่านการเพิ่มผลผลิตภาวะมาแล้วหรือไม่ จะชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ความแตกต่างระหว่างหน่วยสร้างกริยาทั้ง 2 สมัย คือ หน่วยสร้างกริยา *ทำ* ที่พบในข้อมูลภาษาศาสตร์ก่อนปัจจุบันอนุญาตให้นามวลีปรากฏในตำแหน่งของหน่วยรวมก่อเหตุ ส่วนหน่วยสร้างกริยา *ทำ* ที่พบในข้อมูลภาษาศาสตร์ปัจจุบัน อนุญาตให้นามวลีกริยาวลี และอนุพากย์ปรากฏในตำแหน่งของหน่วยรวมก่อเหตุ การขยายขอบเขตรูปหน่วยสร้างดังกล่าวเกิดขึ้นจากการปรับคุณสมบัติทางความหมายของสมาชิกต้นแบบซึ่งก็คือนามวลีที่อ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งบนโลกแห่งความเป็นจริงเป็นนามวลีหรือกริยาวลีที่มีคุณสมบัติอ้างถึงเหตุการณ์ใด ๆ หลังจากนั้น กริยาวลีเป็นต้นแหล่งของการขยายขอบเขตทางวากยสัมพันธ์ไปยังอนุพากย์อนุพากย์จึงปรากฏในตำแหน่งของหน่วยรวมก่อเหตุได้

ถึงแม้นามวลี กริยาวลี และอนุพากย์จะอยู่ต่างประเภททางวากยสัมพันธ์กัน แต่หน่วยทางวากยสัมพันธ์ทั้งสามประเภทปรากฏในตำแหน่งเดียวกันได้ในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยา *ทำ* ด้วยเหตุนี้ นามวลี กริยาวลี และอนุพากย์จึงอยู่ในภายในประเภททางความหมายเดียวกันซึ่งก็คือประเภทหน่วยรวมก่อเหตุ อย่างไรก็ตาม สมาชิกเหล่านี้ไม่ได้มีสถานะของการเป็นหน่วยรวมก่อเหตุที่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ นามวลีเป็นสมาชิกต้นแบบของประเภทหน่วยรวมก่อเหตุ อนุพากย์เป็นสมาชิกขยายขอบเขตของประเภทดังกล่าว ส่วนกริยาวลีซึ่งมีคุณสมบัติของทั้งนามวลีและอนุพากย์อยู่ระหว่างสมาชิกต้นแบบกับสมาชิกขยายขอบ

การเพิ่มผลผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยา *ทำ* ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้ใช้ภาษาในการจำแนกประเภทรูปภาษาที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน กล่าวคือ เมื่อผู้ใช้ภาษาพบรูปภาษา (linguistic instance) ใด ๆ ผู้ใช้ภาษาจะจำแนกรูปภาษาที่พบให้อยู่ในประเภทใดประเภทหนึ่งที่มีอยู่ก่อนแล้ว (existing category) แต่ถ้ารูปภาษาที่พบไม่ได้อยู่ในประเภทที่มีอยู่ก่อน ผู้ใช้ภาษาอาจสร้างประเภทใหม่ให้กับรูปภาษาดังกล่าว ถ้าประเภทที่มีอยู่ก่อนและประเภทใหม่มีคุณสมบัติบางประการที่คล้ายคลึงกัน ระยะห่างระหว่างประเภทเดิมและประเภทใหม่จะมีน้อย (Barðdal 2008 : 1; Bybee & Beckner 2015 : 503-506) การศึกษารังนี้แสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดกันระหว่างประเภทนามวลีกับประเภทกริยาวลี และระหว่างประเภทกริยาวลีกับประเภทอนุพากย์

นอกจากนี้ การเพิ่มผลผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์จากการขยายขอบเขตประเภททางวากยสัมพันธ์ที่ปรากฏหน้ากริยากริยากริยา *ทำ* จากนามวลีเป็นกริยาวลีและอนุพากย์ยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการให้ความสำคัญกับเหตุการณ์เหตุ กล่าวคือ เหตุการณ์เหตุในหน่วยสร้างกริยา *ทำ* จากข้อมูลสมัยก่อนปัจจุบันไม่ได้รับการขยับเน้นให้โดดเด่นดังจะสังเกตได้จากกริยากริยา *ทำ* แสดงเหตุการณ์เหตุใด ๆ ที่หน่วยรวมก่อเหตุกระทำ (เช่น [_{NP} นกกระเจี๊ยบ] เคยทำดอกหัก) แต่เหตุการณ์เหตุในหน่วยสร้างกริยา *ทำ* จากข้อมูลภาษาปัจจุบันได้รับการขยับเน้นให้โดดเด่นดังจะเห็นได้จากกริยาวลี (เช่น [_{VP} ไม่รับโทรศัพท์แบบนี้] ทำฉันใจแป้ว) และอนุพากย์ (เช่น [_{CL} เอ็ดมันแทรกขึ้นมา] ทำโคลด์ซึกสีหน้าไม่พอใจ) ที่ปรากฏหน้าคำว่า *ทำ* สื่อถึงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ Gilquin (2010 : 77-83) เรียกเหตุการณ์เหตุที่พบในข้อมูลภาษาก่อนปัจจุบันและข้อมูลภาษาปัจจุบันว่า *gapped causing event* และ *profiled causing event* ตามลำดับ

การเพิ่มผลผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ในการศึกษารังนี้สนับสนุนประเด็นที่ Perek (2016) กล่าวว่า ผลผลิตภาวะทางวากยสัมพันธ์ขยับเคลื่อนด้วยความหมายดังจะเห็นได้จากการปรับคุณสมบัติทางความหมายของนามวลีทำให้หน่วยทางวากยสัมพันธ์ประเภทอื่นปรากฏในตำแหน่งของหน่วยรวมก่อเหตุได้ ผลการศึกษารังนี้อาจช่วยคลายประเด็นปัญหาที่ถกเถียงบางประการได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางความหมายหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้พัฒนาจากผลการศึกษาส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของหน่วยสร้างกริยาแบบวิเคราะห์ที่มีกริยากริยา *ทำ* และ *ทำให้*” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2564 สัญญาเลขที่ 1/2564 ผู้วิจัยขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์ สำหรับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยฉบับนี้

References

- Aarts, B. (2007). *Syntactic gradience: The nature of grammatical indeterminacy*. Oxford: Oxford University Press.
- Barðdal, J. (2008). *Productivity Evidence from Case and Argument Structure in Icelandic*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Barðdal, J., & Gildea, S. (2015). Diachronic Construction Grammar: Epistemological context, basic assumptions and historical implications. In J. Barðdal, E. Smirnova, L. Sommerer & S. Gildea (Eds.), *Diachronic Construction Grammar* (pp. 1-50). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Bergs, A., & Diewald, G. (2008). Introduction: Constructions and Language Change. In A. Bergs & G. Diewald (Eds.), *Constructions and Language Change* (pp. 1-22). Berlin/New York: De Gruyter.
- Bolognesi, M., Burgers, C., & Caselli, T. (2020). On abstraction: decoupling conceptual concreteness and categorical specificity. *Cognitive Processing*, 21, 365-381.
- Bybee, J. (2006). From Usage to Grammar: The Mind's Response to Repetition. *Language*, 82(4), 711-733.
- Bybee, J., & Beckner, C. (2015). Language use, cognitive processes and linguistic change. In C. Bower & B. Evans (Eds.), *The Routledge Handbook of Historical Linguistics* (pp. 503-518). London/New York: Routledge.
- Chulalongkorn University, Faculty of Arts, Department of Linguistics. (n.d.). *TNC: Thai National Corpus under the Patronage of Her Royal Highness Princess Mahachakri Sirindhorn* (3rd ed.). Retrieved 1 October 2020, from <https://www.arts.chula.ac.th/ling/tnc3/>
- Comrie, B. (1989). *Language Universals and Linguistic Typology*. (2nd ed.). Chicago: The University of Chicago Press.
- Coussé, E. (2018). Grammaticalization, host-class expansion and category change. In K. V. Goethem, M. Norde, E. Coussé & G. Vanderbauwhede (Eds.), *Category Change from a Constructional Perspective* (pp. 93-118). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Cristofaro, S. (2003). *Subordination*. Oxford: Oxford University Press.
- Croft, W. (2001). *Radical Construction Grammar*. Oxford: Oxford University Press.
- Croft, W. (2002). *Typology and Universals*. (2 ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Croft, W. (2007). Construction Grammar. In D. Geeraerts & H. Cuyckens (Eds.), *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics* (pp. 463-508). Oxford: Oxford University Press.
- Croft, W., & Vigus, M. (2020). Event Causation and Force Dynamics in Argument Structure Constructions. In E. A. B.-A. Siegal & N. Boneh (Eds.), *Perspectives on Causation Selected Papers from the Jerusalem 2017 Workshop* (pp. 151-183). Basel: Springer Nature.
- Dixon, R. M. W. (2000). A typology of causatives: form, syntax and meaning. In R. M. W. Dixon & A. Y. Aikhenvald (Eds.), *Changing Valency Case Studies in Transitivity* (pp. 30-83). Cambridge: Cambridge University Press.
- Dixon, R. M. W. (2012). *Basic Linguistic Theory Volume 3: Further Grammatical Topics*. Oxford: Oxford University Press.
- Douven, I. (2016). Vagueness, graded membership, and conceptual spaces. *Cognition*, 151, 80-95.
- Geeraerts, D. (1997). *Diachronic Prototype Semantics: A Contribution to Historical Lexicology*. Oxford: Oxford University Press.
- Gilquin, G. (2010). *Corpus, Cognition and Causative Constructions*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Gisborne, N., & Patten, A. (2011). Construction grammar and grammaticalization. In B. Heine & H. Narrog (Eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization* (pp. 92-104). Oxford: Oxford University Press.
- Goldberg, A. E. (2003). Constructions: a new theoretical approach to language. *Trends in Cognitive Sciences*, 7(5), 219-224.

- Goldberg, A. E. (2007). Constructions: A New Theoretical Approach to Language. In V. Evans, B. K. Bergen & J. Zinken (Eds.), *The Cognitive Linguistics Reader* (pp. 589-600). London: Equinox.
- Goldberg, A. E. (2013). Constructionist Approaches. In T. Hoffmann & G. Trousdale (Eds.), *The Oxford Handbook of Construction Grammar* (pp. 15-31). Oxford: Oxford University Press.
- Hilpert, M. (2019). *Construction Grammar and its Application to English* (2 ed.). Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Hilpert, M. (2021). *Ten Lectures on Diachronic Construction Grammar*. Leiden: Brill.
- Himmelman, N. P. (2009). Lexicalisation and grammaticalization: Opposite or orthogonal?. In W. Bisang, N. P. Himmelman & B. Wiemer (Eds.), *What makes Grammaticalization? A Look from its Fringes and its Components* (pp. 21-44). Berlin, New York: De Gruyter Mouton.
- Hoffmann, T., & Trousdale, G. (2013). Construction Grammar: Introduction. In T. Hoffmann & G. Trousdale (Eds.), *The Oxford Handbook of Construction Grammar* (pp. 1-14). Oxford: Oxford University Press.
- Ježek, E. (2016). *The Lexicon: An Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Kiefer, M., & Harpaintner, M. (2020). Varieties of abstract concepts and their grounding in perception or action. *Open Psychology*, 2(1), 119-137.
- Langacker, R. W. (1991). *Foundations of Cognitive Grammar: Volume 2 Descriptive Application*. California: Stanford University Press.
- Langacker, R. (1999). *Grammar and Conceptualization*. Berlin, New York: De Gruyter Mouton.
- Langacker, R. (2008). *Foundations of cognitive grammar*. Oxford: Oxford University Press.
- Levin, B. (2020). Resultatives and Constraints on Concealed Causatives. In E. A. B.-A. Siegal & N. Boneh (Eds.), *Perspectives on Causation Selected Papers from the Jerusalem 2017 Workshop* (pp. 185-217). Basel: Springer Nature.
- Pittayaporn, P., Pothipath, V., Jatuthasri, T., Sanah, N., Matheethammawat, P., Maspong, S., Imdanush, J., and Laimanoo, P. (2015). Survey and Selection of Texts for Thai National Historical Corpus. *Thai language and Culture*, 32(2), 1-41. (In Thai)
- Piyamahapong, P. (2021). Caused-Motion Constructions in Thai. *Language and Linguistics*, 39(1), 25-53. (In Thai)
- Perek, F. (2016). Using distributional semantics to study syntactic productivity in diachrony: A case study. *Linguistics*, 54(1), 149-188.
- Perek, F. (2020). Productivity and schematicity in constructional change. In L. Sommerer & E. Smirnova (Eds.), *Nodes and Networks in Diachronic Construction Grammar* (pp. 141-166). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Perek, F., & Hilpert, M. (2017). A distributional semantic approach to the periodization of change in the productivity of constructions. *International Journal of Corpus Linguistics*, 22(4), 490-520.
- Pothipath, V. (1999). *Analytic Causative Constructions in Thai*. Master Thesis, M.A. in Linguistics, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Shibatani, M. (2002). Introduction: Some basic issues in the grammar of causation. In M. Shibatani (Ed.), *The Grammar of Causation and Interpersonal Manipulation* (pp. 1-22). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Smirnova, E., & Sommerer, L. (2020). Introduction: The nature of the node and the network – Open questions in Diachronic Construction Grammar. In L. Sommerer & E. Smirnova (Eds.), *Nodes and Networks in Diachronic Construction Grammar* (pp. 1-42). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Song, J. J. (2001). *Linguistic Typology*. Oxford: Oxford University Press.
- Song, J. J. (2013). Causatives: Structure, type and distribution. In S. Luraghi & C. Parodi (Eds.), *The Bloomsbury Companion to Syntax* (pp. 281-291). London/New York: Bloomsbury.

- Tawichai, S. & Pothipath, V. (2020). Semantic Changes at the Construction Level of the GOAL Schematic Structure in Thai. *Journal of the faculty of Arts, Silpakorn University*, 42(2), 191-219. (In Thai)
- Talmy, L. (1976). Semantic Causative Types. In M. Shibatani (Ed.), *The Grammar of Causative Constructions* (pp. 41-116). Leiden: Brill.
- Talmy, L. (2018). *Ten Lectures on Cognitive Semantics*. Leiden: Brill.
- Taylor, J. R. (2019). Prototype effects in grammar. In E. Dąbrowska & D. Divjak (Eds.), *Cognitive Linguistics - Key Topics*. Berlin/Boston: De Gruyter Mouton.
- Thepkanjana, K. (2000). Lexical Causatives in Thai. In A. Foolen & F. v. d. Leek (Eds.), *Constructions in Cognitive Linguistics* (pp. 259-281). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Traugott, E. C. (2014). Toward a constructional framework for research on language change. *Cognitive Linguistic Studies*, 1(1), 3-21.
- Traugott, E. C. (2015). Toward a coherent account of grammatical constructionalization. In J. Barðdal, E. Smirnova, L. Sommerer & S. Gildea (Eds.), *Diachronic Construction Grammar* (pp. 51-80). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Traugott, E. C., & Trousdale, G. (2013). *Constructionalization and Constructional Changes*. Oxford: Oxford University press.
- Trousdale, G. (2018). Change in category membership from the perspective of construction grammar: A commentary. In K. V. Goethem, M. Norde, E. Coussé & G. Vanderbauwhede (Eds.), *Category Change from a Constructional Perspective* (pp. 291-308). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Ungerer, F. & Schmid, H.-J. (2006). *An Introduction to Cognitive Linguistics* (2 ed.). Oxford: Routledge.
- Zehentner, E. (2019). *Competition in Language Change: The Rise of the English Dative Alternation*. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton.
- Zeldes, A. (2012). *Productivity in Argument Selection from Morphology to Syntax*. Berlin/Boston: De Gruyter Mouton.